

**TEZY KARKONOSKIE II
- ZARYS STRATEGII
ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU
REGIONU KARKONOSKIEGO**

**FORUM OBYWATELSKIE
„PARTNERSTWO DLA REGIONU KARKONOSKIEGO”
ZESPÓŁ KOORDYNACYJNY**

BUKOWIEC, WRZESIEŃ 2015 R.

Treść:

Wprowadzenie	str.3
--------------	-------

CZĘŚĆ I. ZARYS STRATEGII ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU REGIONU KARKONOSKIEGO

1. Ogólna charakterystyka Regionu Karkonoskiego	str.4
2. Zasady zrównoważonego rozwoju Regionu	str.6
3. Cele i zadania zrównoważonego rozwoju w ramach ładu środowiskowego	
3.1. Ochrona walorów środowiska przyrodniczego i krajobrazu	str.6
3.2. Rozbudowa systemu ochrony przyrody i krajobrazu oraz rozwój form ich udostępniania	str.7
4. Cele i zadania zrównoważonego rozwoju w ramach ładu przestrzennego	
4.1. Ochrona walorów krajobrazu kulturowego	str.8
4.2. Zrównoważony rozwój przestrzenny regionu	str.9
4.3. Modernizacja i rozbudowa systemów komunikacji	str.11
4.4. Modernizacja i rozbudowa systemów uzbrojenia oraz gospodarki odpadami	str.12
5. Cele i zadania zrównoważonego rozwoju w ramach ładu społecznego	
5.1. Poprawa warunków mieszkaniowych	str.13
5.2. Rozwój kultury	str.14
5.3. Rozwój nauki i oświaty	str.15
5.4. Rozwój opieki zdrowotnej i lecznictwa uzdrowiskowego	str.15
5.5. Rozwój sportu	str.16
5.6. Poprawa bezpieczeństwa	str.16
5.7. Rozwój integracji społecznej i kapitału społecznego	str.17
6. Cele i zadania zrównoważonego rozwoju w ramach ładu gospodarczego	
6.1. Rozwój produkcji i usług	str.18
6.2. Rozwój małej przedsiębiorczości	str.19
6.3. Rozwój turystyki	str.19
6.4. Rozwój rolnictwa i przetwórstwa rolnego oraz leśnictwa	str.21
7. Cele i zadania zrównoważonego rozwoju w ramach ładu instytucjonalnego	
7.1. Rozwój partycypacji społecznej i wdrażanie idei wielosektorowego partnerstwa	str.22
7.2. Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju	str.22
7.3. Budowa systemów cyfryzacji i monitorowanie zrównoważonego rozwoju	str.23
7.4. Współpraca ze stroną czeską	str.23
7.5. Program wdrażania „Tez Karkonoskich II - zarysu strategii zrównoważonego rozwoju regionu”	str.24

CZĘŚĆ II. ZINTEGROWANA STRATEGIA ROZWOJU REGIONU KARKONOSZY (po stronie czeskiej)

1. Wstęp i ogólna charakterystyka Regionu Karkonoskiego	str.26
2. Wizja rozwoju Regionu	str.27
3. Cele ogólne i szczegółowe Strategii	str.30
4. Obszary priorytetowe i działania	str.31
5. Część implementacyjna	str.34

WPROWADZENIE

1. Przed dziewięć laty, w kwietniu 2006 r., podpisane zostało w Jeleniej Górze „Porozumienie na rzecz rozwoju Regionu Karkonoskiego” i powołane Forum Obywatelskie „Partnerstwo dla Regionu Karkonoskiego”. Sygnatariuszami Porozumienia było blisko pięćdziesięciu przedstawicieli środowisk: samorządów lokalnych, stowarzyszeń społecznych i zawodowych, nauki, biznesu oraz szereg osób prywatnych – mieszkańców Kotliny Jeleniogórskiej. Jego celem miała być praktyczna realizacja idei partnerstwa wszystkich sektorów życia społecznego i gospodarczego dla wypracowanie wspólnej wizji przyszłości Regionu z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju i budowy społeczeństwa obywatelskiego. Wizję taką po przeprowadzeniu szeregu konsultacji sformułowano pod egidą Forum w opracowanych w sierpniu 2007 r. na zlecenie Związku Gmin Karkonoskich „Tezach Karkonoskich – koncepcji zrównoważonego rozwoju Regionu Karkonoskiego”.

2. Omawiane opracowanie, poprzedzone wykonaniem analizy porównawczej obowiązujących dokumentów planowania strategicznego oraz waloryzacji przyrodniczo-kulturowej Kotliny Jeleniogórskiej, objęło wskazanie propozycji dla rozwoju przestrzennego i społeczno-gospodarczego dla obszaru Kotliny oraz otaczających ją pasm górskich w obrębie powiatów jeleniogórskiego – grodzkiego i ziemskiego. Uwzględniono przy tym czynniki, mające bezpośredni lub pośredni wpływ na możliwości jego wielofunkcyjnego rozwoju, przy wyeksponowaniu zasad ochrony przyrody, krajobrazu i dziedzictwa kulturowego i zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

3. Po dziewięciu latach, jakie minęły od opracowania „Tez” podjęte zostały pod egidą Związku Gmin Karkonoskich prace nad niezbędnym zaktualizowaniem ich I edycji. Wiązało się to z potrzebą uwzględnienia nowych uwarunkowań dla rozwoju Regionu oraz rekomendacji przyjętych do realizacji dokumentów planowania strategicznego i przestrzennego dla województwa dolnośląskiego, aglomeracji jeleniogórskiej i Jeleniej Góry. Nowe uwarunkowania i wyzwania stwarza także otwierająca się perspektywa działania samorządów po ostatnich wyborach z 2014 r. i możliwości jego wsparcia w ramach okresu budżetowania unijnego 2014-2020. Efekty tych prac stanowi w niniejsze opracowanie – „Tezy Karkonoskie II – Zarys strategii zrównoważonego rozwoju Regionu Karkonoskiego”.

4. Nowa edycja „Tez Karkonoskich” obejmuje wskazanie celów, kierunków i zadań o charakterze ponadlokalnym w ramach budowania w jego obszarze łądów środowiskowego, przestrzennego, społecznego, gospodarczego oraz instytucjonalnego. Przyjęto w niej zarówno ustalenia i propozycje, zawarte w „Tezach” z 2007 r. jak i uwzględniono podstawowe wskazania w tym zakresie, ujęte w strategii rozwoju województwa dolnośląskiego, jego planie zagospodarowania przestrzennego oraz w strategiach dla aglomeracji jeleniogórskiej i Jeleniej Góry.

5. Zakłada się, że opracowane w taki sposób „Tezy Karkonoskie II” mogą być przydatne przy opracowaniu aktualizacji strategii lokalnych w Regionie, do czego szereg gmin jeleniogórskich oraz powiat ziemski przystąpią, a także w pracach nad ukierunkowaniem rozwoju Jeleniogórskiego Obszaru Funkcjonalnego i Aglomeracji Jeleniogórskiej. Będą one mogły być wykorzystane także przy wypracowaniu wspólnie ze stroną czeską kompleksowej „Strategii zrównoważonego rozwoju Regionu Karkonoskiego”, która powinna objąć cały obszar Karkonoszy oraz umożliwić podjęcie wspólnych działań na rzecz jej realizacji przy wykorzystaniu wsparcia Unii Europejskiej. Dlatego też, by tę ideę przybliżyć, obok „Tez II” przedstawiamy w niniejszej publikacji także syntetyczną informację o rozwiązaniach przyjętych w „Zintegrowanej strategii rozwoju Regionu Karkonoszy”, jaką w 2012 r. opracowano dla ich czeskiej części na zlecenie Związku Miast i Gmin Karkonosze z Vrchlabi.

6. Zaktualizowane „Tezy” będą przedstawiane i promowane w ramach spotkań, organizowanych pod egidą Związku Gmin Karkonoskich i Towarzystwa Karkonoskiego, założonego w 2011 r. m. in. *dla budowania postaw kreacyjnych wobec bieżących procesów i problemów regionalnych* i kierowania się zasadami, ujętymi w „Tezach”. Mamy nadzieję, że przyczyni się to wraz z odnowieniem formuły działania Forum Obywatelskiego „Partnerstwo dla Regionu Karkonoskiego” i do zintensyfikowania środowiskowych dyskusji nad kierunkami jego rozwoju, pogłębienia integracji mieszkańców, wzmocnienia współpracy z partnerami czeskimi oraz konsolidacji wokół realizacji podstawowych dla Regionu zadań i przedsięwzięć w perspektywie 2020 r.

Zespół Koordynacyjny Forum Obywatelskiego
„Partnerstwo dla Regionu Karkonoskiego”

CZĘŚĆ I.

ZARYS STRATEGII ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU REGIONU KARKONOSKIEGO

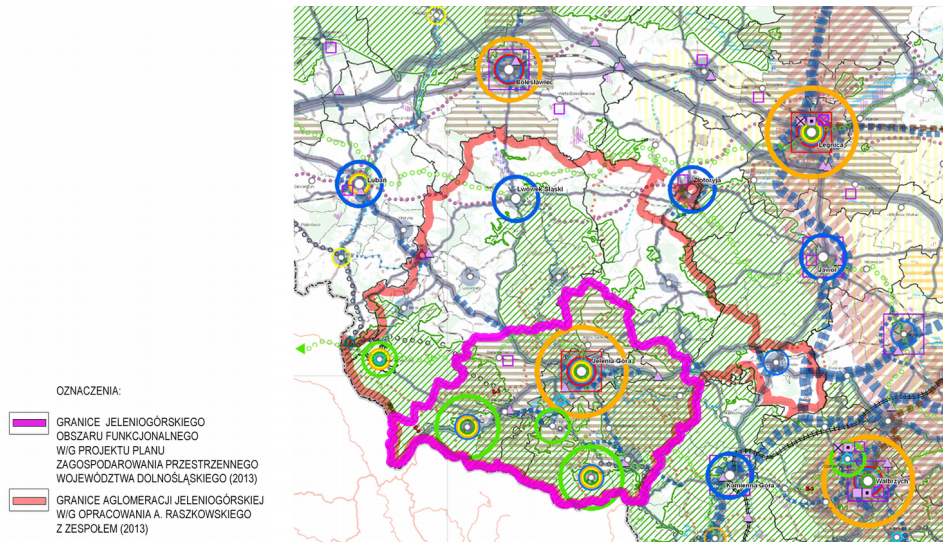
1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA REGIONU KARKONOSKIEGO

1. Region Karkonoski położony jest w centrum Sudetów Zachodnich i w jednym z największych sudeckich, śródgórskich obniżeń, jakim jest Kotlina Jeleniogórska, otoczona od południa przez Karkonosze, od północy Góry Kaczawskie, od wschodu Rudawy Janowickie, a od zachodu Góry i Pogórze Izerskie. Głównym ośrodkiem osadniczym Regionu jest Jelenia Góra, ukształtowana w formie linearnego układu, rozciągającego się na blisko 30 km od grani Karkonoszy po wschodni skraj Kotliny. Region ma wyraźnie transgraniczny charakter, a wyróżnikiem tej specyfiki jest uczestnictwo wszystkich położonych tu gmin w Euregionie Nysa-Naise-Nissa oraz ich bliska współpraca z gminami czeskimi, położonymi po czeskiej stronie Karkonoszy.

2. Stolica Regionu – Jelenia Góra dysponuje dogodny położeniem, atrakcyjnymi walorami kulturowymi i przyrodniczymi, a także uzdrowiskowymi, zróżnicowaną bazę produkcyjno-usługową. Stanowi też centrum kulturalne i szkolnictwa wyższego o ponadregionalnym znaczeniu, a także jedno z najważniejszych dolnośląskich centrów rozrządowych ruchu turystycznego. Cały Region stanowi jeden z głównych kompleksów turystyczno-wypoczynkowych w paśmie polskich ziem górskich i wyróżnia się w skali całej środkowej Europy wybitnymi walorami przyrodniczo-kulturowymi i krajobrazowymi oraz wielowiekowymi tradycjami ich turystycznego wykorzystania. Funkcjonują tu dwa jeleniogórskie powiaty, grodzki (obejmujący Jelenią Górę) i ziemski, w którego skład wchodzi 9 gmin, w tym 5 miejskich oraz 5 wiejskich (tj. miasta: Karpacz, Kowary, Piechowice i Szklarska Poręba oraz gminy Janowice Wielkie, Jeżów Sudecki, Mysłakowice, Podgórzyn i Stara Kamienica). Obszar ten o łącznej powierzchni 736 km² (w tym 110 km² w Jeleniej Górze) zamieszkiwało w 2014 r. ok. 16,4 tys. mieszkańców (w tym w stolicy Regionu 81,4 tys.) i działało ok. 23,6 tys. firm (w tym w Jeleniej Górze 12,6 tys.).

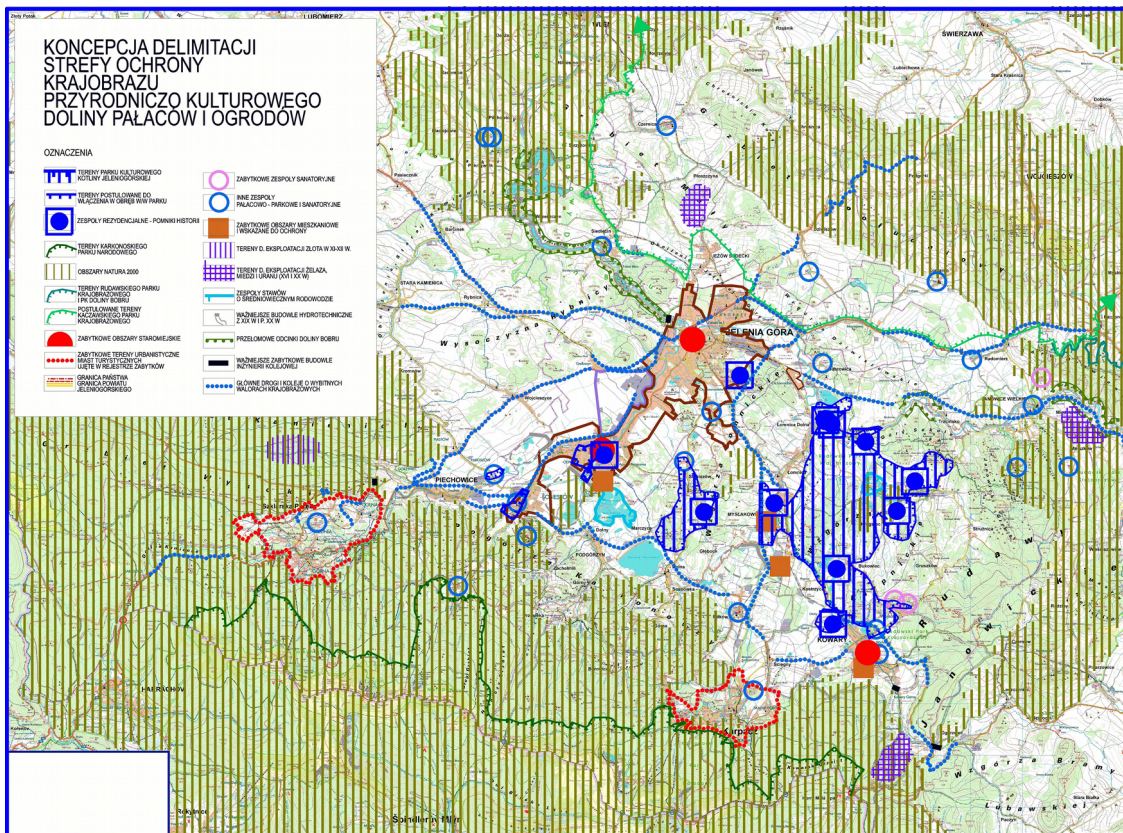
3. Głównymi ośrodkami turystyczno-wypoczynkowymi obszaru są Karpacz i Szklarska Poręba – posiadające wysoką krajową i międzynarodową renomę centra wypoczynku i rekreacji w Sudetach, a także rozwijające tę funkcję Kowary oraz gminy wiejskie Mysłakowice i Podgórzyn. Turystyczna, całoroczna baza noclegowa wg danych GUS liczyła w 2014 r. 20,2 tys. łóżek (w tym w Jeleniej Górze ok. 2,2 tys., a w obszarze powiatu ziemskiego 18,01 tys., bez uwzględnienia dużej bazy, dostępnej w kwaterach prywatnych). Rozwijają się tu różne formy turystyki i sportów zimowych, w tym narciarstwa biegowego (na terenie ww. obu głównych ośrodków), a także urozmaicone formy rekreacji.

4. Te podstawowe dane charakteryzują w syntetycznym ujęciu polską część Regionu, dla którego ukierunkowania rozwoju opracowano zarys niniejszej strategii. Jej obszar jest tożsamy z Jeleniogórskim Obszarem Funkcjonalnym, wskazanym w obowiązującym planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego i tworzy podstawową część Aglomeracji Jeleniogórskiej, powołanej w końcu 2012 r. w obszarze 19 gmin, zamieszkałych przez ponad 220 tys. osób.

POŁOŻENIE POLSKIEJ CZĘŚCI REGIONU KARKONOSKIEGO I JEDNOCZEŚNIE JELENIOGÓRSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO W OBSZARZE AGLOMERACJI JELENIOGÓRSKIEJ

5. W omawianym obszarze został utworzony, rozbudowany system terenów chronionych, w skład którego wchodzi Karkonoski Park Narodowy, Parki Krajobrazowe Rudawski i Doliny Bobru oraz Park Kulturowy Kotliny Jeleniogórskiej (związany z nowym, ponadregionalnym produktem turystycznym, jakim stała się Dolina Pałaców i Ogrodów oraz wpisaniem 11 rezydencji z obszaru Kotliny na prestiżową listę polskich Pomników Historii). Najważniejsze elementy omawianego systemu wskazuje się na poniższym rysunku.

SYSTEM OCHRONY PRZYRODY I KRAJOBRAZU ORAZ NAJCENNIJSZE OBIEKTY ŚRODOWISKA KULTUROWEGO W REGIONIE KARKONOSKIM

2. ZASADY ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU REGIONU

1. Zrównoważony rozwój jako generalna zasada kształtowania polityk rozwojowych dla regionów czy też ich składowych części, w tym także dla Regionu Karkonoskiego, ujęta jest w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w której w art. 5 *zapewnia (się) ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwój*. Tak rozumiana koncepcja rozwoju jako zasada konstytucyjna została wprowadzona na wszystkich poziomach zarządzania, krajowym, regionalnym i lokalnym. Jej realizacja to oczywisty obowiązek konstytucyjny dla wszystkich partnerów decydujących o kierunkach rozwoju i uczestniczących w jego kształtowaniu (samorządów, partii politycznych, liderów lokalnych, nauki i kultury, biznesu, organizacji pozarządowych, środowisk twórczych itp.). Takie też jej rozumienie przyświecało podjęciu prac nad wypracowaniem wspólnej wizji przyszłości Regionu z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju i zasad budowy społeczeństwa obywatelskiego.

2. Przy wprowadzaniu w życie idei zrównoważonego rozwoju oraz jego podstawowych zasad i wynikających z nich zadań należy dbać o unikanie realnego niebezpieczeństwa jednoczesnej realizacji sprzecznych ze sobą koncepcji rozwoju. Przypomnieć należy zatem, jak kategoria zrównoważonego rozwoju ujmowana jest w obowiązujących regulacjach ustawowych, dotyczących zwłaszcza ochrony środowiska oraz planowania i zagospodarowania przestrzennego. W ustawie z 27 kwietnia 2001 roku – Prawo ochrony środowiska w jej podstawowej definicji wskazuje się, że jest to *taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym, w celu zrównoważenia szans dostępu do środowiska poszczególnych zarówno współczesnych, jak i przyszłych pokoleń, następuje integrowanie działań politycznych, gospodarczych, społecznych, z zachowaniem trwałej równowagi przyrodniczej*. Podkreślić należy, że zgodnie z tą definicją oraz z zapisami także takich dokumentów, jak Karta Ziemi (Deklaracja z Rio), Strategia Zrównoważonego Rozwoju UE, czy polska Polityka Ekologiczna Państwa należy w zrównoważony sposób uwzględniać w praktyce programowania i planowania rozwoju jego wymogi ekologiczne (środowiskowe), ekonomiczne i społeczne.

3. Przy dostosowaniu zasad, przyjętych we wspomnianych dokumentach dla określenia kierunków zrównoważonego rozwoju Regionu Karkonoskiego podstawowe znaczenie ma także przyjęcie jako ich podstawy kategorii ładu zintegrowanego, wywodzącej się z zasady integralności ładów. Wiąże się ona z takim jej rozumieniem, które prowadzi do spójnego, jednoczesnego tworzenia ładów środowiskowego, przestrzennego, społecznego, gospodarczego i instytucjonalno-politycznego. W praktyce planowania rozwoju należy tę kategorię uwzględniać, stosując następujący algorytm:

**ład zintegrowany = ład środowiskowy + ład przestrzenny + ład społeczny
+ ład gospodarczy + ład instytucjonalno-polityczny**

4. Przy opracowaniu zarówno I jak i II edycji „Tez Karkonoskich” jako zarysu strategii zrównoważonego rozwoju Regionu Karkonoskiego wykorzystany został jako jego podstawa powyższy układ komponentów ładu zintegrowanego. W znowelizowanym ujęciu tego dokumentu obok wcześniejszych rekomendacji wprowadzone zostały doń także wskazania z obowiązujących dokumentów planowania strategicznego i przestrzennego, opracowanych dla poziomu wojewódzkiego i subregionalnego, a w tym takich, jak:

- Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020 (SRWD) z 2013 r.,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego (PZPWD) z 2014 r.,
- Strategiczne kierunki rozwoju Aglomeracji Jeleniogórskiej na lata 2013 – 2020 (SKRAJ) z 2013 r.,
- Strategia rozwoju Miasta Jeleniej Góry na lata 2014-2025 (SRMJG) z 2024 r.

3. CELE I ZADANIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU W RAMACH ŁADU ŚRODOWISKOWEGO

3.1. OCHRONA WALORÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I KRAJOBRAZU

1. Podstawowym celem ochrony walorów środowiska przyrodniczego i krajobrazu Regionu w ramach tworzenia ładu środowiskowego jest zachowanie jego różnorodności biologicznej oraz poprawa stanu środowiska naturalnego i zapobieganie jego degradacji.

2. Głównymi kierunkami działań i zadaniami dla realizacji ww. celu są:

- 1) poprawa jakości wód powierzchniowych i ich ochrona w obrębie poszczególnych zlewni oraz ochrona czystości wód podziemnych;
- 2) właściwe, adekwatne dla potrzeb prowadzenie gospodarki wodnej oraz sporządzanie aktualnych bilansów zasobów wodnych przy uwzględnieniu zmian klimatycznych, zapewnieniu właściwego funkcjonowania ekosystemów i bezpieczeństwa w zaopatrzeniu ludności w wodę;
- 3) zapewnienie skutecznej ochrony przeciwpowodziowej, uwzględniających zwłaszcza zmiany klimatu i wpływające stąd ryzyka;
- 4) zwiększanie retencji wód opadowych w obszarach rolnych i leśnych;
- 5) wprowadzanie w ramach ochrony i przebudowy drzewostanów leśnych gatunków liściastych i stopniowe ograniczanie dominacji monokultur świerkowych oraz wprowadzanie odpowiednich gatunków na właściwych dla nich siedliskach;
- 6) prowadzenie szczególnie troskliwej gospodarki leśnej na siedliskach bagiennych i wilgotnych oraz powstrzymywania procesów odwodniania siedlisk;
- 7) poprawa jakości powietrza atmosferycznego, w tym zwłaszcza obniżenie lub eliminacja tzw. niskich emisji;
- 8) racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych, nie stwarzające zagrożeń dla stanu krajobrazu w obszarach chronionych i w ich otoczeniu oraz rekultywacja terenów zaniechanej eksploatacji surowców skalnych;

3. Dla realizacji ww. celu zakłada się ponadto realizację zadań, wynikających z ustaleń zawartych w obowiązujących dokumentach planowania strategicznego i przestrzennego, opracowanych dla poziomu wojewódzkiego i subregionalnego, a w tym takich, jak:

- 1) wspieranie racjonalnej gospodarki zasobami wód w regionie;
- 2) wspieranie działań mających na celu badania potencjału wód mineralnych, leczniczych i geotermalnych dla ich wykorzystania;
- 3) zrównoważona aktywizacja i zagospodarowanie dolin rzecznych, wykorzystanie ich potencjału rekreacyjnego i zdrowotnego oraz zachowanie i odtwarzanie technicznej i biologicznej zabudowy cieków i zbiorników wodnych;
- 4) prowadzenie polityki ochrony właściwego wykorzystania gruntów rolnych i leśnych;
- 5) wspieranie działań na rzecz zwiększania lesistości regionu oraz poprawy zdrowotności lasów;
- 6) zapobieganie konfliktom wynikającym z eksploatacji surowców (jw.); (1-6 za SRWD)
- 7) ochrona, uzupełnianie i rozbudowa terenów zielonych w miastach i ich otoczeniu, a także na terenach wiejskich. (7 za PZPWD)
- 8) efektywne wykorzystanie surowców naturalnych (8 za SKRAJ)

3.2. ROZBUDOWA SYSTEMU OCHRONY PRZYRODY I KRAJOBRAZU ORAZ ROZWÓJ FORM ICH UDOSTĘPNIANIA

1. Podstawowym celem rozbudowy systemu ochrony przyrody i krajobrazu Regionu w ramach tworzenia ładu środowiskowego jest zbudowanie jego docelowego układu, wzmocnienie działań dla zachowania i odnowy jego różnorodności biologicznej i walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz rozwój form ich udostępniania.

2. Głównymi kierunkami działań dla realizacji ww. celu są:

- 1) wzmocnienie ochrony i rozwój przyjaznych dla środowiska form udostępniania istniejących, prawnie chronionych obszarów (w tym Karkonoskiego Parku Narodowego, Parków Krajobrazowych Rudawskiego i Doliny Bobru oraz obszarów „Natura 2000”);
- 2) powiększenie sieci obszarów chronionych w otoczeniu jeleniogórskiego zespołu miejskiego i ukształtowanie ich jako zwartej kompleksu;
- 3) egzekwowanie obowiązujących przepisów prawa na terenach chronionych i ich ochrona przed przejmowaniem na inne cele, zagrażające ich kondycji cele;
- 4) aktywna ochrona stanowisk rzadkich gatunków roślin i silnie zagrożonych gatunków zwierząt;
- 5) uzupełnienie ww. sieci chronionymi węzłami i korytarzami ekologicznymi, w tym zwłaszcza obejmującymi doliny rzeczne dla zapewnienia równowagi biologicznej w całym obszarze oraz zbudowania regionalnego systemu tzw. „zielonej infrastruktury”;
- 6) ochrona potencjalnych terenów chronionych, planowanych do wprowadzenia do systemu ochrony przyrody i krajobrazu przed ich przejmowaniem na cele sprzeczne z ich ochroną.
- 7) utrzymanie i rewitalizacja zespołów zieleni komponowanej i urządzonej, w tym parków miejskich, cmentarzy oraz założeń pałacowo-parkowych;
- 8) zapewnienie warunków przestrzennych i ekologicznych dla rozwoju funkcji uzdrowiskowych w dzielnicy Cieplice w Jeleniej Górze;

3. Dla realizacji ww. celu zakłada się ponadto realizację zadań, wynikających z ustaleń zawartych w obowiązujących dokumentach planowania strategicznego i przestrzennego, opracowanych dla poziomu wojewódzkiego i subregionalnego, a w tym takich, jak:

- 1) realizacja działań na rzecz optymalizacji regionalnego systemu ochrony przyrody i krajobrazu, w tym wprowadzanie nowych form ochrony w porozumieniu z samorządami; (1 za SRWD)
- 2) wprowadzanie strefy zintegrowanej ochrony walorów środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu wraz z obszarami najwyższej ochrony;
- 3) powiększenie obszaru Karkonoskiego Parku Narodowego w trybie wymagającym uzgodnień z zainteresowanymi gminami;
- 4) utworzenie obszaru chronionego krajobrazu głównie dla ochrony wybranych korytarzy ekologicznych Karkonosze-Góry Izerskie;
- 5) opracowanie planów ochrony lub planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych oraz obszarów Natura 2000;
- 6) przeprowadzenie waloryzacji krajobrazu lokalnego i opracowanie studiów dla jego ochrony;
- 7) ukształtowanie sieci korytarzy ekologicznych oraz ochrona i wzmocnienie roli dolin rzecznych jako ważnych korytarzy ekologicznych);
- 8) ochrona georóżnorodności poprzez tworzenie stanowisk i parków geologicznych;
- 9) ochrona uzdrowiska Cieplice w granicach stref A, B i C zgodnie z jego obowiązującym statutem;
- 10) koordynacja działań dla zintegrowania systemu terenów chronionych w województwie z systemami ochronnymi na terenach pogranicza polsko-czeskiego. (2-10 za PZPWD)

4. CELE I ZADANIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU W RAMACH ŁADU PRZESTRZENNEGO

4.1. OCHRONA WALORÓW KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

1. Podstawowym celem zrównoważonego rozwoju Regionu w ramach budowania ładu przestrzennego jest ochrona dziedzictwa i krajobrazu kulturowego oraz rozwój form ich udostępniania, realizowane w ramach jego rozwoju przestrzennego oraz modernizacji i rozbudowy systemów technicznych.

2. Głównymi kierunkami działań dla realizacji ww. celu są:

- 1) ochrona zabytków, wpisanych na listę Pomników Historii, do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i do gminnych ewidencji zabytków;
- 2) opracowanie planu ochrony Parku Kulturowego Kotliny Jeleniogórskiej w jego optymalny kształcie i zasad jego odnowy, udostępniania oraz promocji;
- 2) utrzymanie i kompleksowa rewitalizacja historycznie ukształtowanego układu urbanistycznego śródmieść Jeleniej Góry, Cieplic, Sobieszowa, Karpacza, Kowar, Piechowic oraz Szklarskiej Poręby oraz zabytkowych, miejskich założeń parkowych;
- 3) utrzymanie historycznych układów osadnictwa wiejskiego wraz z istniejącymi w ich obrębie zespołami sakralnymi, cmentarzami, zespołami pałacowo-parkowymi i folwarcznymi;
- 5) zachowanie w dobrym stanie technicznym i estetycznym dominant kulturowych i krajobrazowych oraz utrzymanie ich dotychczasowej roli w otoczeniu, a także takich drobnych elementów zagospodarowania jak pomników, kapliczek i krzyży oraz innych zabytkowych obiektów i urządzeń;
- 7) utrzymanie historycznie ukształtowanej sieci dróg oraz układu cieków, urządzeń hydrotechnicznych i rowów melioracyjnych;
- 8) zachowanie i ochronę wartościowych, rozpoznanych stanowisk archeologicznych w stanie niezmienionym oraz ochronę potencjalnych, nie odkrytych jeszcze stanowisk przed ich zniszczeniem;
- 9) działania na rzecz wzmocnienia i zachowania regionalnych tradycji architektonicznych oraz lokalnych wartości krajobrazu osadniczego, które stanowią wartościowe dziedzictwo przeszłości;
- 10) wypełnianie ubytków w ciągach zabytkowej zabudowy z poszanowaniem zasady dobrego sąsiedztwa i wykorzystania lokalnych tradycji budowania i zdobienia;
- 11) utrzymanie i eksponowanie walorów szczegółowych rozwiązań w zabytkowej zabudowie, jej proporcji, form ukształtowania elewacji i dachów, wielkości i układu otworów, rodzaju stolarki i jej zdobnictwa oraz zastosowania tradycyjnych materiałów budowlanych;
- 12) kształtowanie nowej zabudowy mieszkalnej, rekreacyjno-turystycznej i produkcyjno-usługowej w otoczeniu zabytkowej zabudowy w formach nawiązujących do lokalnych tradycji i przy użyciu tradycyjnych materiałów budowlanych.

3. Dla realizacji ww. celu zakłada się ponadto realizację zadań, wynikających z ustaleń zawartych w obowiązujących, podstawowych dokumentach planowania strategicznego i przestrzennego, opracowanych dla poziomu wojewódzkiego i subregionalnego, a w tym takich, jak:

- 1) opracowanie polityki krajobrazowej dla Regionu w ramach kompleksowego opracowania dla Dolnego Śląska, m.in. dla ochrony przestrzeni otwartych i zespołów urbanistycznych i architektonicznych;
- 2) wspieranie działań na rzecz rewitalizacji zabytkowych zespołów urbanistycznych i najcenniejszych obiektów architektury oraz ich efektywnego wykorzystania;
- 3) opracowanie programu ochrony i wykorzystania najcenniejszych obiektów dziedzictwa kulturowego przy włączeniu źródeł finansowania i odpowiedzialności za ich zachowanie;
- 4) opracowanie i wdrożenie programów inwentaryzacji, konserwacji, udostępnienia oraz ekspozycji, istniejących zabytków ruchomych;
- 5) wspieranie ekspozycji prywatnych zbiorów muzealnych oraz tworzenia izb muzealnych;
- 6) wspieranie działań na rzecz ochrony i zachowania dziedzictwa niematerialnego; (1-6 za SRWD)
- 7) wpisanie na listę światowego dziedzictwa UNESCO Doliny Pałaców i Ogrodów Kotliny Jeleniogórskiej;
- 8) eksponowanie i udostępnianie stanowisk archeologicznych o zachowanych formach krajobrazowych.
- 9) wprowadzenie ochrony wybranych obiektów architektury współczesnej (7-9 za PZPWD)
- 10) wspieranie działań prowadzących do uzyskania ww. wpisu na listę UNESCO; (10 za SRMJJG)

4.2. ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ PRZESTRZENNY

1. Jednym z podstawowych celów zrównoważonego rozwoju Regionu w ramach budowania ładu przestrzennego jest utrzymanie, rewitalizacja i rozbudowa jego układu osadniczego w sposób nie zagrażający utracie walorów przyrodniczo- krajobrazowych i kulturowych obszaru.

2. Głównymi kierunkami działań dla realizacji ww. celu są:

- 1) wykorzystanie walorów położenia Regionu i jego powiązań z głównymi szlakami komunikacyjnymi Dolnego Śląska oraz pogranicznych regionów Czech i Niemiec dla jego wielofunkcyjnego rozwoju;
- 2) harmonizowanie rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej i racjonalne wykorzystanie jej zasobów dla poprawy standardów i warunków zamieszkiwania, pracy i wypoczynku, w tym zwłaszcza w obrębie rozwijającej się aglomeracji jeleniogórskiej;
- 3) wypracowanie zasad skutecznej koordynacji rozwoju przestrzennego sieci osadniczej w regionie z preferowaniem uzupełniania jego istniejących struktur i wskazywania nowych terenów dla zainwestowania tylko w wyjątkowych, uzasadnionych sytuacjach;
- 4) nadanie priorytetu dla szczególnie starannego zagospodarowywania przestrzeni publicznych;
- 5) utrzymanie i rozwijane następujących, podstawowych funkcji Regionu:
 - usługowej o znaczeniu ponadlokalnym i lokalnym (dla potrzebami mieszkańców Regionu, a także odwiedzających go turystów i kuracjuszy,
 - mieszkaniowej,
 - rekreacyjno-sportowej,
 - turystyczno-wypoczynkowej (zwłaszcza w Karpaczu, Kowarach, Piechowicach i Szklarskiej Porębie oraz na terenie gmin Podgórzyn i Mysłakowice),
 - produkcyjno-usługowej (z koncentracją w Jeleniej Górze oraz w Piechowicach),
 - obsługi technicznej,
 - tranzytu drogowego o znaczeniu międzynarodowym (z obsługą w Jeleniej Górze i Szklarskiej Porębie);
- 6) wyodrębnienie w obszarze miast stref prowadzenia zróżnicowanych polityk przestrzennych przy uwzględnieniu przyjętej zasady ochrony środowiska przyrodniczego i krajobrazu oraz środowiska kulturowego, w tym takich jak:
 - modernizacji i rewitalizacji obszarów śródmiejskich (dla podejmowania sukcesywnie prowadzonej rewaloryzacji tworzącej je zabudowy z jej ograniczonym uzupełnieniem oraz rozwojem usług centrotwórczych);
 - mieszkaniowych (dla podejmowania modernizacji istniejącej zabudowy oraz realizacji nowych inwestycji tego typu w bezpośrednim sąsiedztwie już istniejącego zainwestowania, z towarzyszeniem nieuciążliwych usług i produkcji);
 - produkcyjno-usługowo-technicznych (dla modernizacji istniejącej zabudowy oraz wprowadzania nowych obiektów o tym charakterze, nieuciążliwych dla środowiska i nie zagrażających walorom krajobrazowym obszar);
 - zieleni i rekreacji dla odnowy i rozbudowy kompleksów zieleni miejskiej z przystosowaniem do potrzeb wypoczynku codziennego, rekreacji i obsługi ruchu turystycznego);
- 7) wprowadzenie na terenach wiejskich zasad ich rozwoju przestrzennego przy uwzględnieniu przyjętej zasady ochrony środowiska przyrodniczego i krajobrazu oraz środowiska kulturowego i związanych z:
 - przeprowadzaniem modernizacji istniejącej zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej, jej rozbudowy, uzupełnienia i przebudowy (z zachowaniem jej historycznych układów oraz wprowadzaniem nowej zabudowy w nawiązaniu do już istniejących jej ciągów i bez jej lokalizowania na terenach otwartych oraz tworzenia dużych zespołów na tych terenach);
 - przeprowadzaniem modernizacji i rozbudowy istniejącej zabudowy gospodarczej i produkcyjno-usługowej oraz wprowadzenia nowych obiektów (przy zachowaniu odpowiednich przepisów sanitarno-epidemiologicznych i nie dopuszczania do pojawienia się uciążliwości dla sąsiedniej zabudowy oraz zagrażania ich skalą walorom krajobrazowym);
- 8) weryfikacja przyjętych ustaleń dla kierunków rozwoju przestrzennego w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, które nie są uzasadnione aktualnymi potrzebami zamieszkujących ich społeczności i są kolizyjne w stosunku do przyjętych zasad ochrony środowiska przyrodniczego i krajobrazu poprzez:
 - uniemożliwienie przekształcania ustalonych w studiach i planach miejscowych funkcji ochronnych dla terenów otwartych;
 - wprowadzenie objętych ochroną obszarów Natura 2000 i innych;
 - wskazanie terenów z zakazem zabudowy;

- zaktualizowanie ustaleń dotyczących kompleksowej obsługi planowanych do zainwestowania terenów w zakresie ich wcześniejszego wyposażenia w układy komunikacji oraz infrastruktury technicznej z analizami racjonalności ekonomicznej związanych z tym zamierzeń.

3. Dla realizacji ww. celu zakłada się ponadto realizację zadań, wynikających z ustaleń zawartych w obowiązujących, podstawowych dokumentach planowania strategicznego i przestrzennego, opracowanych dla poziomu wojewódzkiego i subregionalnego, a w tym takich, jak:

- 1) przeciwdziałanie degradacji urbanistycznej miast i ograniczanie rozlewania się zabudowy;
- 2) rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich;
- 3) opracowanie strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego dla Jeleniogórskiego Obszaru Funkcjonalnego;
- 4) rewitalizacja zdegradowanych obszarów wiejskich i realizacja programu Odnowy Wsi Dolnośląskiej
(1-4 za SRWD)
- 5) kompleksowe, zintegrowane planowanie rozwoju w obszarze funkcjonalnym Jeleniej Góry;
- 6) rozwój sieci obiektów innowacji i przedsiębiorczości: centrów transferu technologii, inkubatorów przedsiębiorczości, parków technologicznych przemysłowych, centrów jakości i wzornictwa przemysłowego w Jeleniej Górze;
- 7) rozwój infrastruktury turystycznej związanej z wydłużeniem sezonu turystycznego w miejscowościach turystycznych, a także modernizacja i rozwój wysokostandardowej bazy noclegowej i gastronomicznej oraz budowa i modernizacja infrastruktury narciarskiej, rowerowej, pieszej, wodnej i dla sportów ekstremalnych;
- 8) modernizacja i rozwój infrastruktury uzdrowiskowej i realizację nowoczesnej bazy dla turystyki zdrowotnej;
- 9) zintegrowane planowanie rozwoju obszarów wiejskich i kształtowanie ich powiązań z miastami, pełniącymi funkcje głównych ośrodków rozwoju, w tym tworzenie zintegrowanych systemów komunikacji i infrastruktury;
- 10) rozwój agroturystyki na obszarach turystycznych i rolnictwa ekologicznego w obszarach objętych różnymi formami ochrony przyrody
(5-10 za PZPWD)
- 11) zwiększanie dostępności terenów dla inwestorów (w tym uzbrajanie terenów dla inwestowania, rewitalizacja zdegradowanych terenów poprzemysłowych i powojennych, aktualizowanie i uzupełnianie zakresu opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego);
- 12) podnoszenie poziomu estetyki obszarów śródmiejskich i centrów wsi (w tym opracowanie i wdrożenie jednolitego systemu reklam wielkoformatowych, kolorystyki elewacji zewnętrznych, uporządkowanie i uatrakcyjnienie przestrzeni publicznej i prywatnej oraz wewnątrz-blokowych oraz wdrożenie jednolitego systemu identyfikacji atrakcji turystycznych)
(11-12 za SRMJG)

4.3. MODERNIZACJA I ROZBUDOWA SYSTEMÓW KOMUNIKACJI

1. Jednym z podstawowych celów zrównoważonego rozwoju Regionu w ramach budowania ładu przestrzennego jest modernizacja i rozbudowa istniejących systemów komunikacji, w sposób nie zagrażający utracie walorów przyrodniczo- krajobrazowych i kulturowych obszaru.

2. Głównymi kierunkami działań dla realizacji ww. celu są:

- 1) modernizacja i rozbudowa istniejących układów dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych dla poprawy połączeń z sąsiednimi regionami i z zagranicą (w tym zwłaszcza w ciągu podsudeckiego korytarza komunikacyjnego) oraz połączeń wewnętrznych dla rozwoju obszarów aktywności gospodarczej w Regionie, w tym także dla turystyki;
- 2) rozwój i usprawnienie transportu zbiorowego w Jeleniej Górze i w całym Regionie przy zmniejszeniu jego uciążliwości dla środowiska oraz likwidowaniu barier dla niepełnosprawnych;
- 3) włączenie Regionu w międzynarodową strukturę sudecko-karpackiego pasma turystycznego poprzez m.in. realizację jeleniogórskiego odcinka tzw. Drogi Śródsudeckiej;
- 4) wprowadzenie nowych form transgranicznego transportu zbiorowego z sąsiadującymi z Regionem częściami Polski, Czech i Niemiec (poprzez m.in. współpracę przy realizacji projektu RegioTRAM Nysa);

- 5) modernizacja linii kolejowych na trasach Jelenia Góra-Wrocław i do Zgorzelca oraz Jelenia Góra-Lwówek Śląski-Zebrzydowa (w tym uruchomienie Jeleniogórskiej Kolei Miejskiej w powiązaniu ze Szklarską Porębą i Jakuszczykami oraz Karpaczem i Kowarami);
- 6) rozwój transportu lotniczego o znaczeniu regionalnym i międzynarodowym przy wykorzystaniu istniejącej, zmodernizowanej bazy w Jeleniej Górze (z ewentualną budową nowego lotniska sportowo-turystycznego w rejonie Stara Kamienica – Rybnicy).

3. Dla realizacji ww. celu zakłada się ponadto realizację zadań, wynikających z ustaleń zawartych w obowiązujących, podstawowych dokumentach planowania strategicznego i przestrzennego, opracowanych dla poziomu wojewódzkiego i subregionalnego, a w tym takich, jak:

- 1) realizacja projektu Trasy Sudeckiej relacji Zgorzelec-Jelenia Góra-Wałbrzych, integrującej południowy obszar województwa dolnośląskiego;
- 2) budowa łącznika w ramach powiązania projektowanej S3 z Aglomeracją Jeleniogórską;
- 3) dostosowanie infrastruktury kolejowej do współczesnych wymagań w ciągu Jelenia Góra-Wrocław wraz z rozwinięciem możliwości powiązań w kierunku Pragi;
- 4) budowa zintegrowanych systemów transportu zbiorowego na terenie aglomeracji a wykorzystaniem pojazdów niskoemisyjnych;
- 5) realizacja inwestycji zwiększających płynność ruchu i bezpieczeństwo na krytycznych odcinkach dróg;
(1-4 za SRWD)
- 6) realizacja sprawnego systemu powiązań drogowych w południowo-zachodniej części województwa poprzez budowę lub modernizację dróg w relacjach: „Węzeł Bolesławiec Centrum” na A4-Lwówek Śląski-Pasiecznik, Aglomeracja Jeleniogórską-„Węzeł Bolków” na S3, Zgorzelec/Görlitz-Jelenia Góra-(z rozwidleniem)-Jawor-Świdnica-Dzierżonów-Paczków i Kamienna Góra-Wałbrzych-Kłodzko-Paczków (jako trasa integrująca południowy obszar województwa dolnośląskiego wraz z powiązaniem północ-południe);
- 7) budowa południowej obwodnicy Jeleniej Góry oraz obwodnicy Mysłakowice i Kostrzycy;
- 8) modernizacja linii kolejowej nr 274 Wrocław-Jelenia Góra-Zgorzelec wraz z możliwością budowy nowych odcinków;
- 9) rozbudowa transgranicznej komunikacji publicznej/komunikacji regionalnej na odcinku Görlitz-Jelenia Góra;
- 10) realizacja Jeleniogórskiej Kolei Miejskiej;
- 11) rewitalizacja linii kolejowej Jelenia Góra – Kowary;
- 12) rozbudowa sieci małych lotnisk wielofunkcyjnych o znaczeniu regionalnym, w tym lotniska w Starej Kamienicy;
(5-12 za PZWD)
- 13) rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej, prowadzącej do atrakcji turystycznych;
- 14) modernizacja transportu z zastosowaniem proekologicznych rozwiązań;
(13-14 za SKRAJ)
- 15) poprawa poziom bezpieczeństwa w ruchu drogowym (w tym wprowadzenie inteligentnych systemów transportowych);
- 16) wspieranie rozwoju komunikacji rowerowej (w tym opracowanie projektu i realizacja spójnego systemu dróg i ścieżek rowerowych na terenie Kotliny Jeleniogórskiej, Karkonoszy, Gór Izerskich i Aglomeracji Jeleniogórskiej oraz dostosowywanie ciągów komunikacyjnych do potrzeb ruchu rowerowego)
(15-16 za SRMJG)

4.4. MODERNIZACJA I ROZBUDOWA SYSTEMÓW UZBROJENIA ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI

1. Jednym z podstawowych celów zrównoważonego rozwoju Regionu w ramach budowania ładu przestrzennego jest modernizacja i rozbudowa istniejących systemów uzbrojenia technicznego i gospodarki odpadami, w sposób nie zagrażający utracie walorów przyrodniczo- krajobrazowych i kulturowych obszaru.

2. Głównymi kierunkami działań dla realizacji ww. celu są:

- 1) utrzymanie, modernizacja i rozbudowa istniejącego systemu zaopatrzenia miast i gmin w wodę, przy wykorzystaniu istniejących ujęć rozbudowie oraz systemu gospodarki ściekowej, z modernizacją istniejących i budową dodatkowych oczyszczalni ścieków;
- 2) utrzymanie, modernizacja i rozbudowa istniejącego systemu zaopatrzenia w gaz i wyposażenie wszystkich miejscowości Regionu w sieć gazową przy ograniczeniu zużycia węgla dla ogrzewania i dalszej modernizacji lokalnych kotłowni w powiązaniu z rozbudową sieci gazowej;
- 3) utrzymanie, rozbudowa i modernizacja istniejącego systemu zaopatrzenia w energię elektryczną wraz z poprawą poziomu bezpieczeństwa dostaw energii;
- 4) wzrost wykorzystania energii odnawialnych, w tym zwłaszcza energetyki wodnej i wykorzystania odnawialnych źródeł energii dla celów energetycznych;
- 5) wprowadzenie najnowszych technologii utylizacji odpadów i recyklingu odpadów w Karkonoskim Centrum Gospodarki Odpadami w Ścięgnach-Kostrzycy w celu spełnienia wymogów dyrektywy odpadowej oraz likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci.

3. Dla realizacji ww. celu zakłada się ponadto realizację zadań, wynikających z ustaleń zawartych w obowiązujących, podstawowych dokumentach planowania strategicznego i przestrzennego, opracowanych dla poziomu wojewódzkiego i subregionalnego, a w tym takich, jak:

- 1) wspieranie rozbudowy i modernizacji obiektów i sieci gazowych oraz elektroenergetycznych oraz systemów ciepłowniczych zgodnie z zamierzeniami przedsiębiorstw energetycznych przy lokalizowaniu infrastruktury energetycznej bez nadmiernej ingerencji w krajobraz;
- 2) realizacja polityki rządowej w zakresie wspierania inwestycji dotyczących odnawialnych źródeł energii;
- 3) wdrażanie polityk oszczędnościowych w zakresie zużycia energii, w tym w obiektach użyteczności publicznej i sektorze mieszkaniowym; (1-3 za SRWD)
- 4) budowa lokalnych, przydomowych urządzeń służących oczyszczaniu ścieków na terenach wiejskich w zabudowie rozproszonej;
- 5) budowa biogazowni rolniczych oraz przy oczyszczalniach ścieków i składowisku odpadów;
- 6) rozwój energetyki rozproszonej, współpracującej z siecią dystrybucyjną lub bezpośrednio zasilającej odbiorców, zwłaszcza mikrogeneracji wykorzystującej m.in. energię słoneczną i geotermalną;
- 7) rozbudowa Karkonoskiego Centrum Gospodarki Odpadami w Ścięgnach-Kostrzycy (jako Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych);
- 8) rozbudowa sieci telekomunikacyjnych i objęcie światłowodową infrastrukturą wszystkich miast i siedzib gmin;
- 9) wprowadzenie szerokopasmowego dostępu do Internetu; (4-9 za PZWD)
- 10) poprawa efektywności energetycznej budynków oraz promowanie ekologicznych systemów grzewczych (10 za SKRAJ)

- 11) zapewnienie pełnego odbioru ścieków w całym obszarze Jeleniej Góry;
- 12) rozbudowa miejskiej sieci ciepłowniczej z jednoczesną eliminacją źródeł ciepła wysokiej emisji; (11-12 za SRMJG)

5. CELE I ZADANIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU W RAMACH ŁADU SPOŁECZNEGO

5.1. POPRAWA WARUNKÓW MIESZKANIOWYCH

1. Jednym z podstawowych celów zrównoważonego rozwoju Regionu w ramach budowania ładu społecznego jest poprawa warunków mieszkaniowych dla mieszkańców terenów miejskich i wiejskich.

2. Głównymi kierunkami działań dla realizacji ww. celu są:

- 1) przeprowadzenie modernizacji zespołów mieszkaniowej zabudowy wieloblokowej i ich humanizacją oraz poprawą termoizolacyjności zabudowy, powiązane z rozwiązaniem problemów wyposażenia w niezbędne usługi podstawowe i rozbudową terenów rekreacji;
- 2) przeprowadzenie remontów i modernizacji istniejącej zabudowy mieszkaniowej dla dostosowania jej do obowiązujących wymogów techniczno-eksploatacyjnych oraz współczesnych potrzeb ich użytkowników;
- 3) wprowadzenie uzupełniającej zabudowy mieszkaniowej w ciągach istniejącego zainwestowania i uzbrojenia;
- 4) realizowanie nowych zespołów zabudowy mieszkaniowej z wprowadzeniem usług podstawowych i terenów zieleni dla wypoczynku i rekreacji mieszkańców, atrakcyjne ukształtowanych w nawiązaniu do istniejących układów osadniczych, lokalnych warunków terenowych oraz zasad wskazanych w rozdz. 3.2 „Tez”, w pkt.2-5, 5 i 7.

3. Dla realizacji ww. celu zakłada się ponadto realizację zadań, wynikających z ustaleń zawartych w obowiązujących, podstawowych dokumentach planowania strategicznego i przestrzennego, opracowanych dla poziomu wojewódzkiego i subregionalnego, a w tym takich, jak:

- 1) przeciwdziałanie niekorzystnym dla funkcjonowania zasobów mieszkaniowych skutkom przemian demograficznych;
- 2) stworzenie długofalowego systemu wsparcia dla rodzin z dziećmi; (1-2 za SRWD)
- 3) racjonalne gospodarowanie istniejącymi zasobami mieszkaniowymi i wspieranie rozwiniętego rynku mieszkalniczego, a także wspólnot mieszkaniowych, zwłaszcza zarządzających zabudową zabytkową;

(3 za

SRMJG)

5.2. ROZWÓJ KULTURY

1. Jednym z podstawowych celów zrównoważonego rozwoju Regionu w ramach budowania ładu społecznego jest rozwój kultury.

2. Głównymi kierunkami działań dla realizacji ww. celu są:

- 1) utrzymanie i rozbudowa istniejącej bazy kulturalnej Regionu (w tym m.in. Muzeum Karkonoskiego i innych muzeów, Teatru im. C. Norwida, Filharmonii Dolnośląskiej, miejskich i gminnych Ośrodków Kultury oraz bibliotek i lokalnych ośrodków teatralnych);
- 2) rewitalizacja i budowa nowych obiektów dla organizacji widowisk, spektakli oraz spotkań (w tym m.in. amfiteatrów w Jeleniej Górze, Karpaczu i Szklarskiej Porębie) oraz utworzenie letnich scen (w tym na rynku w Jeleniej Górze i Cieplicach);
- 3) kontynuowanie dotychczasowych inicjatyw kulturalnych oraz stałych, cyklicznych imprez (w tym m.in. Września Jeleniogórskiego, Jeleniogórskich Spotkań Teatralnych, Międzynarodowego Festiwalu Teatrów Ulicznych, Cieplickiego Lata, Silesia Sonans, Festiwalu Muzyki Wiedeńskiej oraz Muzycznego Ogrodu Liczyrzepy i Festiwalu Dell Arte);
- 4) poszerzenie oferty kulturalnej o nowe inicjatywy (powołanie międzynarodowego Festiwalu Trzech Narodów, przywrócenie organizowania w ramach Września Jeleniogórskiego imprez kulturalnych Pt „Tydzień Karkonoszy” przy udziale wszystkich gmin karkonoskich);
- 5) organizowanie widowisk plenerowych w wybranych obiektach zabytkowych, plenerów, warsztatów i seminariów dla rozwoju regionalnego potencjału artystycznego;
- 6) wspieranie lokalnych inicjatyw na rzecz rozwoju kultury..

3. Dla realizacji ww. celu zakłada się ponadto realizację zadań, wynikających z ustaleń zawartych w obowiązujących, podstawowych dokumentach planowania strategicznego i przestrzennego, opracowanych dla poziomu wojewódzkiego i subregionalnego, a w tym takich, jak:

- 1) wzmocnienie oraz odbudowa mediów lokalnych i regionalnych;
- 2) utworzenie systemu informacji o wydarzeniach kulturalnych w regionie;
- 3) wspieranie modernizacji i uzupełnianie materialnej infrastruktury kultury;
- 4) aktywizacja środowisk twórczych oraz pogłębianie współpracy z nimi instytucji samorządowych;

- 5) wspieranie inicjatyw skierowanych na aktywizację kulturalną mieszkańców, szczególnie dzieci i młodzieży ;
- 6) wspieranie przedsięwzięć kulturalnych skierowanych na promocję Regionu oraz promujących młodą sztukę; (1-6 za SRWD)
- 7) wzmacnianie rangi Jeleniej Góry jako ośrodka kultury (w tym kontynuacja organizacji ogólnopolskich i międzynarodowych wydarzeń artystycznych, stworzenie koncepcji programów/konkursów promujących miasto i wydarzeń o znaczeniu ponadregionalnym) (7 za SRMJG)

5.3. ROZWÓJ NAUKI I OŚWIATY

1. Jednym z podstawowych celów zrównoważonego rozwoju Regionu w ramach budowania ładu społecznego jest rozwój nauki i oświaty.

2. Głównymi kierunkami działań dla realizacji ww. celu są:

- 1) wzrost potencjału nauki i szkolnictwa wyższego w Jeleniej Górze i związanej z nim bazy dydaktycznej oraz przygotowanie funkcjonujących tu szkół wyższych do odegrania kluczowej roli w tworzeniu konkurencyjnej gospodarki Regionu;
- 2) wspieranie starań na rzecz możliwości zintegrowania się jeleniogórskich oddziałów i filii szkół wyższych w ramach Uniwersytetu Karkonoskiego;
- 3) współuczestnictwo w tworzeniu europejskiej przestrzeni edukacyjnej i przestrzeni wiedzy;
- 4) kształtowanie drożnego systemu edukacyjnego, umożliwiającego kształcenie ustawiczne;
- 5) wzmocnienie powiązań edukacji z gospodarką, nauką oraz środowiskiem lokalnym;
- 6) rozwój szkolnictwa zawodowego w powiązaniu z potrzebami regionalnego rynku pracy;
- 7) wprowadzanie do programów nauczania wiedzy o Regionie oraz opracowywanie podręczników dla podnoszenia jej poziomu.

3. Dla realizacji ww. celu zakłada się ponadto realizację zadań, wynikających z ustaleń zawartych w obowiązujących, podstawowych dokumentach planowania strategicznego i przestrzennego, opracowanych dla poziomu wojewódzkiego i subregionalnego, a w tym takich, jak:

- 1) wypracowanie modelu współpracy szkół przygotowujących do wykonywania zawodu z pracodawcami;
- 2) upowszechnienie systemu wspierania uczniów z dysfunkcjami,
- 3) pogłębianie współpracy instytucji samorządowych i gospodarczych ze szkołami wyższymi;
- 4) rozwój szkolnictwa wyższego ukierunkowany na rynek pracy;
- 5) realizacja projektów inwestycyjnych z dziedziny nauki, szczególnie w regionalnych specjalizacjach; (1-5 za SRWD)
- 6) wspieranie rozwoju nauki języków obcych;
- 7) promowanie programów w zakresie uczenia się przez całe życie;
- 8) poprawa jakości infrastruktury edukacyjno – oświatowej; (7-8 za SKRAJ)

5.4. ROZWÓJ OPIEKI ZDROWOTNEJ I LECZNICTWA UZDROWISKOWEGO

1. Jednym z podstawowych celów zrównoważonego rozwoju Regionu w ramach budowania ładu społecznego jest rozwój opieki zdrowotnej i rozwój lecznictwa uzdrowiskowego.

2. Głównymi kierunkami działań dla realizacji ww. celu są:

- 1) utrzymanie oraz unowocześnienie istniejącej bazy opieki zdrowotnej i lecznictwa;
- 2) poprawa jakości opieki zdrowotnej poprzez podniesienie standardu usług medycznych oraz zwiększenie dostępności do usług świadczonych przez zakłady opieki zdrowotnej;
- 3) rewitalizacja bazy uzdrowiskowej w Cieplicach i rozwój potencjału gospodarczego uzdrowiska oraz bazy pobytowej;

- 4) upowszechnienie zachowań prozdrowotnych poprzez zwiększenie indywidualnej odpowiedzialności za zdrowie i szeroki dostęp do badań profilaktycznych.

3. Dla realizacji ww. celu zakłada się ponadto realizację zadań, wynikających z ustaleń zawartych w obowiązujących, podstawowych dokumentach planowania strategicznego i przestrzennego, opracowanych dla poziomu wojewódzkiego i subregionalnego, a w tym takich, jak:

- 1) opracowanie i wdrożenie wieloletnich programów ochrony zdrowia, w tym profilaktyki zdrowotnej;
- 2) koordynacja działań jednostek różnych szczebli administracji w zakresie ochrony zdrowia oraz zwiększenie dostępności i jakości usług medycznych i stworzenie powiązań sieciowych w ramach systemu opieki zdrowotnej;
- 3) rozwój bazy opieki długoterminowej i rehabilitacyjnej na bazie partnerstw i porozumień;
- 4) przygotowanie i wdrożenie projektu Sudety Zdrój, wykorzystującego wody termalne i mineralne;
- 5) odbudowa i renowacja architektury zdrojowej;; (1-5 za SRWD)
- 6) rozwój turystyki uzdrowiskowej i zdrowotnej oraz modernizacja i rozwój infrastruktury uzdrowiskowej wraz z realizacją nowoczesnej bazy turystyki zdrowotnej (6 za PZWD)
- 7) promowanie modelu zdrowego stylu życia;
- 8) realizacja programów profilaktyki zdrowotnej; (7-8 za SKRAJ)
- 9) zwiększanie poziomu usług w zakresie ochrony zdrowia (w tym powołanie regionalnych centrów urazowego oraz radioterapii)
- 10) rozwój usług opiekuńczych dla osób o ograniczonej samodzielności oraz zagrożonych i/lub wykluczonych społecznie i wzmacnianie więzi międzypokoleniowych;
- 11) zwiększanie stopnia aktywności społecznej osób starszych i niepełnosprawnych;
- 12) zwiększanie udziału przedsiębiorstw działających w sferze uzdrowiskowej i „medical spa” oraz poziomu wykorzystania wód termalnych; (9-12 za SRMJG)

5.5. ROZWÓJ SPORTU

1. Jednym z podstawowych celów zrównoważonego rozwoju Regionu w ramach budowania ładu społecznego jest rozwój sportu.

2. Głównymi kierunkami działań dla realizacji ww. celu są:

- 1) utrzymanie oraz unowocześnienie istniejącej bazy dla sportu, jej rozbudowa i poprawa dostępności;
- 2) poprawa jakości wyspecjalizowanych ośrodków sportu i rekreacji i podniesienie ich standardu;
- 3) upowszechnienie zachowań prosportowych i szeroki dostęp do możliwości uprawiania sportu.

3. Dla realizacji ww. celu zakłada się ponadto realizację zadań, wynikających z ustaleń zawartych w obowiązujących, podstawowych dokumentach planowania strategicznego i przestrzennego, opracowanych dla poziomu wojewódzkiego i subregionalnego, a w tym takich, jak:

- 1) rozwinięcie oferty szkolnych zajęć sportowych w celu upowszechnienia zdrowego stylu życia;
- 2) promocja, wspieranie i wdrażanie projektów zakładających systematyczny udział w sporcie, a także integrację poprzez udział w imprezach sportowych; (1-2 za SRWD)

5.6. POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA

1. Jednym z podstawowych celów zrównoważonego rozwoju Regionu w ramach budowania ładu społecznego jest poprawa bezpieczeństwa.

2. Głównymi kierunkami działań dla realizacji ww. celu są:

- 1) poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego;
- 2) poprawa funkcjonowania służb odpowiedzialnych za ochronę przeciwpowodziową i przeciwpożarową.

3. Dla realizacji ww. celu zakłada się ponadto realizację zadań, wynikających z ustaleń zawartych w obowiązujących, podstawowych dokumentach planowania strategicznego i przestrzennego, opracowanych dla poziomu wojewódzkiego i subregionalnego, a w tym takich, jak:

- 1) znoszenie barier architektonicznych oraz przystosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- 2) minimalizacja zagrożeń, wynikających z ekstremalnych zjawisk atmosferycznych i awarii przemysłowych;
- 3) usprawnienie systemu zarządzania ryzykiem powodziowym, w tym zwiększanie retencyjności zlewni oraz efektywności urządzeń zabezpieczenia przeciwpowodziowego i struktur organizacyjnych;
- 4) właściwe zagospodarowanie przestrzenne terenów zagrożonych zjawiskami przyrodniczymi, w tym powodziami i suszami;
- 5) budowa zintegrowanego systemu ratownictwa, poprawa stanu wyposażenia w sprzęt dla prowadzenia działań ratowniczych oraz wdrażanie nowoczesnych metod szkolenia służb ratowniczych w kooperacji z sąsiednimi regionami i krajami;
- 6) budowa kompleksowego systemu teleinformatycznego monitorującego, identyfikującego i prognozującego zagrożenia dla środowiska, zdrowia, życia i mienia mieszkańców; (1-6 za SRWD)

5.7. ROZWÓJ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ I KAPITAŁU SPOŁECZNEGO

1. Jednym z podstawowych celów zrównoważonego rozwoju Regionu w ramach budowania ładu społecznego jest rozwój integracji społecznej i kapitału społecznego.

2. Głównymi kierunkami działań dla realizacji ww. celu są:

- 1) wspieranie i promowanie postaw prospołecznych oraz rozwijanie lokalnych inicjatyw na zasadach pomocniczości i partnerstwa, w tym rozwój sieci partnerstwa dla integrowania sektorów: publicznego, obywatelskiego i biznesu;
- 2) integrowanie i wspieranie osób niepełnosprawnych oraz innych grup społecznych, zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 3) doskonalenie i tworzenie systemów opieki nad dzieckiem i rodziną oraz sprzyjanie wzmocnieniu więzi społecznych na poziomie rodziny;
- 4) aktywizacja społeczna i opieka nad osobami starszymi;
- 5) redukcja zjawisk ubóstwa;
- 6) wspieranie zasad dialogu i wzajemnej tolerancji;
- 7) ograniczanie patologii społecznych (przestępczości, alkoholizmu, narkomanii, prostytucji itp.).

3. Dla realizacji ww. celu zakłada się ponadto realizację zadań, wynikających z ustaleń zawartych w obowiązujących, podstawowych dokumentach planowania strategicznego i przestrzennego, opracowanych dla poziomu wojewódzkiego i subregionalnego, a w tym takich, jak:

- 1) rozwój systemu podnoszenia kompetencji kadr i instytucji zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych;
- 2) rozwijanie wśród młodych ludzi postaw związanych z twórczym i aktywnym uczestnictwem w społeczeństwie obywatelskim;
- 3) aktywizacja społeczno-zawodowa grup społecznych, narażonych na wykluczenie społeczne oraz realizacja zintegrowanego systemu wspierania osób zagrożonych wykluczeniami;
- 4) stworzenie systemu wspierania osób z niepełnosprawnością i osób starszych, w tym m. in. poprawa ich dostępności do dóbr kultury, rozwijanie infrastruktury dla rehabilitacji oraz realizowanie działań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej; (1-4 za SRWD)
- 5) dynamizowanie współpracy organizacji pozarządowych z samorządem, biznesem i nauką;

- 6) wzmocnienie roli konsultacji społecznych w podejmowaniu decyzji samorządowych;
- 7) przeciwdziałania postępującej fali emigracji młodych ludzi); (5-7za SKRAJ)
- 8) wspieranie wzrostu liczby młodych ludzi pozostających oraz osiedlających się w Jeleniej Górze i innych ośrodkach Regionu;
- 9) rozwijanie społeczeństwa informacyjnego i zwiększanie zakresu usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną; (8-9za SRMJG)

6. CELE I ZADANIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU W RAMACH ŁADU GOSPODARCZEGO

6.1. ROZWÓJ PRODUKCJI I USŁUG

1. Jednym z podstawowych celów zrównoważonego rozwoju Regionu w ramach budowania ładu gospodarczego jest wspieranie rozwoju gospodarczego, w tym zwłaszcza produkcji i usług, w sposób, który będzie efektywnie wykorzystywał jego istniejący potencjał oraz walory przyrodnicze i kulturowe z uwzględnieniem przyjętych zasad ich ochrony, bez zubożania ich bogactwa i różnorodności.

2. Głównymi kierunkami działań dla realizacji ww. celu są:

- 1) wspieranie konkurencyjności Regionu poprzez wzrost konkurencyjności funkcjonujących tu przedsiębiorstw i trwałą poprawę stanu zatrudnienia oraz tworzenie podstaw do rozwoju gospodarki opartej na wiedzy;
- 2) podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej Regionu poprzez przygotowywanie odpowiednich lokalizacji dla inwestycji produkcyjnych w sposób nie kolidujący z ochroną jego walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz rozwój niezbędnych dla ich funkcjonowania urządzeń i sieci infrastruktury technicznej i połączeń komunikacyjnych;
- 3) preferowanie i promowanie przyjaznych dla środowiska form prowadzenia działalności gospodarczej, charakteryzujących się niską uciążliwością dla środowiska, wdrażających najlepsze możliwe technologie) i systemy zarządzania środowiskowego;
- 4) powołanie i doskonalenie wyspecjalizowanych służb dla obsługi inwestorów oraz stworzenie przez samorządy odpowiedniego systemu preferencji finansowych;
- 5) zapewnienie profesjonalnej promocji i informacji gospodarczej o Regionie z organizowaniem wspólnych kampanii promocyjnych, udziału w targach gospodarczych, budowaniem bazy informacji gospodarczych, sporządzaniem ofert inwestycyjnych i kooperacyjnych;
- 6) promowanie idei społecznej odpowiedzialności biznesu z przygotowywaniem projektów promujących zachowania etyczne oraz odpowiedzialność biznesu szczególnie w odniesieniu do środowiska przyrodniczego, rozwoju lokalnej społeczności, władz samorządowych i pracowników;
- 7) promowanie przedsięwzięć z zakresu partnerstwa publiczno-prywatnego; przygotowywanie i prowadzenie wspólnych projektów, finansowanych z funduszy pomocowych,
- 8) inicjowanie i wspieranie kooperacyjnych form współpracy pomiędzy jednostkami gospodarczymi Regionu i sąsiednich regionów Czech i Niemiec w ramach współpracy transgranicznej;
- 9) rozwój samorządu gospodarczego i innych form instytucjonalnej współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami;
- 10) lobbowanie na szczeblu wojewódzkim i krajowym na rzecz rozwoju gospodarczego Regionu Karkonoskiego.

3. Dla realizacji ww. celu zakłada się ponadto realizację zadań, wynikających z ustaleń zawartych w obowiązujących, podstawowych dokumentach planowania strategicznego i przestrzennego, opracowanych dla poziomu wojewódzkiego i subregionalnego, a w tym takich, jak:

- 1) wspieranie i pobudzanie aktywności zawodowej mieszkańców Regionu;
- 2) zwiększanie elastyczności rynku pracy;
- 3) rozwijanie kompetencji młodych ludzi, niezbędnych do skutecznego funkcjonowania na nowoczesnym rynku pracy oraz przeciwdziałanie ich wykluczeniu z rynku pracy i wydłużanie perspektywy przydatności zawodowej;
- 4) wspieranie powstawania przedsiębiorstw z sektora usług wyższego rzędu, wykorzystujących wysoki potencjał kapitału ludzkiego; (1-4 za SRWD)

- 5) wprowadzanie ułatwień na rynku pracy dla absolwentów szkół i uczelni wyższych;
- 6) współpraca sektora biznesu i nauki w celu wdrażania wyników badań i wykorzystania nowych technologii oraz wspieranie rozwoju innowacyjnych firm, produktów i usług
- 7) inicjowanie projektów badawczych w zakresie wykorzystania zasobów naturalnych Regionu;
- 8) wspieranie rozwoju innowacyjnych klastrów; (5-8 za SKRAJ)
- 9) zwiększanie stopnia dostosowania popytu i podaży na rynku pracy ze szczególnym uwzględnieniem Jeleniej Góry i w obszarów z nią powiązanych, w tym ze zbudowaniem banku danych o rynku pracy i rynku absolwentów;
- 10) rozwijanie systemu doradztwa zawodowego i oferty programowej kształcenia przez całe życie;
- 11) zwiększanie poziomu rozwoju przedsiębiorczości, w tym przystosowanie terenów przy ul. Lubańskiej w Jeleniej Górze do pełnienia funkcji targowych, wspieranie i promocja lokalnych produktów rzemieślniczych, zwiększanie możliwości zlecania zadań publicznych podmiotom ekonomii społecznej,
- 12) rozszerzenie obszaru Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Jeleniej Górze i wspieranie rozwoju inwestycji przemysłowych na jej terenie;
- 13) utworzenie inkubatora przedsiębiorczości/innowacji oraz parku technologicznego; (9-13 za SRMJG)

6.2. ROZWÓJ MAŁEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

1. Jednym z podstawowych celów zrównoważonego rozwoju Regionu w ramach budowania ładu gospodarczego jest rozwój małej przedsiębiorczości.

2. Głównymi kierunkami działań dla realizacji ww. celu są:

- 1) wszechstronna pomoc samorządów oraz instytucji z otoczenia biznesu dla rozwoju sieci małych i średnich przedsiębiorstw w Regionie;
- 2) organizowanie i wspieranie szkoleń oraz prowadzenie poradnictwa dla podnoszenia kwalifikacji lokalnych przedsiębiorców, w tym znajomości zagadnień finansowych, podatkowych i prawnych oraz możliwości pozyskiwania funduszy pomocowych;
- 3) promowanie, inicjowanie i wspieranie rozwoju kooperacyjnych form współpracy pomiędzy małymi przedsiębiorstwami, m.in. związanych z budową ich sieci, tworzeniem grup producenckich, itp);
- 4) przygotowywanie i organizowanie projektów finansowanych lub współfinansowanych ze środków pomocowych dla podniesienia konkurencyjności i wzmocnienia małych przedsiębiorstw;
- 5) prowadzenie przez samorzady lokalne stabilnej polityki w zakresie wymierzania podatków, czynszów i opłat lokalnych, uwzględniającej aktualną koniunkturę gospodarczą;
- 7) tworzenie i rozwój instytucji, a także instrumentów finansowych wspierających rozwój przedsiębiorczości, m.in. poprzez tworzenia parków przemysłowych oraz technologicznych, a także utworzenia wielobranżowego klastru w Regionie;

3. Dla realizacji ww. celu zakłada się ponadto realizację zadań, wynikających z ustaleń zawartych w obowiązujących, podstawowych dokumentach planowania strategicznego i przestrzennego, opracowanych dla poziomu wojewódzkiego i subregionalnego, a w tym takich, jak:

- 1) wspieranie uruchamiania nowych firm w Regionie, z preferencjami dla małej przedsiębiorczości, w tym dla firm innowacyjnych i kreatywnych oraz rodzinnych;
- 2) rozwój i wykorzystanie mechanizmów i instrumentów inżynierii finansowej m.in. funduszu załączkowego w działaniach promujących i aktywizujących powstawanie nowych firm
- 3) wspieranie instytucji stymulujących rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności, w szczególności inkubatorów przedsiębiorczości, akademickich inkubatorów przedsiębiorczości i parków technologicznych oraz stymulowanie powstawania i rozwoju stref aktywności gospodarczej;
- 4) stymulowanie współpracy przedsiębiorstw z jednostkami badawczo-rozwojowymi i uczelniami w zakresie transferu i absorpcji innowacji oraz nowych technologii, w tym m.in. technologii informacyjnych;
- 5) rozwój instrumentów wspierania przedsięwzięć konkurencyjnych i innowacyjnych gospodarczo;
- 6) tworzenie korzystnych warunków do międzynarodowej współpracy gospodarczej przedsiębiorstw, wymiany doświadczeń i wykorzystywania modeli biznesowych;

7) wspierania efektywności energetycznej oraz wykorzystania OZE w przedsiębiorstwach: (1-7 za SRWD)

6.3. ROZWÓJ TURYSTYKI

1. Jednym z podstawowych celów zrównoważonego rozwoju Regionu jest rozwój turystyki w ramach budowania ładu gospodarczego, wykorzystujący szczególne walory przyrodniczo-kulturowe dla podniesienia jego atrakcyjności i konkurencyjności.

2. Głównymi kierunkami działań dla realizacji ww. celu są:

- 1) modernizacja i unowocześnienie istniejącej bazy noclegowej i usługowej oraz urządzeń dla obsługi turystyki (w tym wyciągów i kolei linowych) w ośrodkach rekreacyjno-sportowych w Szklarskiej Porębie i Karpaczu oraz rozwój uzupełniającej sieci stacji sportów zimowych na przedpolu Karkonoszy, w tym w Kowarach oraz w Rudawach Janowickich i w Gm. Jeżów Sudecki, w lokalizacjach nie zagrażających walorom najcenniejszych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym terenów;
- 2) aktywizowanie terenów i miejsc dotąd niewykorzystanych dla turystyki i rekreacji w Regionie oraz wspieranie , rozwoju agroturystyki na obszarach wiejskich i gospodarstw ekologicznych;
- 3) modernizacja istniejących i realizacja projektowanych szlaków i ścieżek pieszych i spacerowych, rowerowych i innych, ścieżek dydaktycznych, z zagospodarowaniem punktów widokowych i miejsc odpoczynku, a także infrastruktury dla narciarstwa zjazdowego i biegowego oraz zintegrowanie ww. systemów szlaków w paśmie pogranicza;
- 4) odnowa i rozbudowa systemu wież widokowych oraz zagospodarowanie miejsc i punktów widokowych;
- 5) zagospodarowanie bezpośredniego otoczenia głównych tras widokowych Regionu, w tym zwłaszcza drogi nr 3 na odcinku Kaczorów-Jelenia Góra-Jakuszyce oraz szlaku „Dolina Pałaców i Ogrodów”, powiązane z ochroną wglądów krajobrazowych z tych dróg, a zwłaszcza z urządzonych punktów widokowych;
- 6) zaadaptowanie i wykorzystanie istniejących akwenów wodnych dla rekreacji;
- 7) rozwój jeleniogórskiego ośrodka lotnictwa sportowego;
- 8) stworzenie dodatkowych mechanizmów wspierania małych i średnich przedsiębiorstw, rzemiosła, działających na rzecz obsługi turystów;
- 9) kreowanie markowych produktów turystycznych w oparciu o walory regionalnych i lokalnych osobliwości przyrody, krajobrazu i dziedzictwa kulturowego;
- 10) rozszerzanie oferty turystycznej Regionu dla rodzin i osób starszych oraz dla turystyki specjalistycznej i wycieczkowej;
- 11) stworzenie systemu wsparcia doradczo-konsultingowego dla podmiotów sektora turystycznego oraz popularyzacja dorobku naukowego, istotnego dla stymulacji ruchu turystycznego;
- 12) stworzenie mechanizmów kształcenia profesjonalnych kadr dla obsługi ruchu turystycznego i zarządzania turystyką;
- 13) rozwój współpracy przygranicznej ośrodków turystyczno-wypoczynkowych i centrów uprawiania sportu, takich jak Harrachov – Szklarska Poręba oraz Karpacz – Kowary – Pec – Janske Lazne;
- 14) stworzenie zintegrowanego, atrakcyjnego systemu promocji i informacji o ofercie turystycznej Regionu; obejmującego jego części polską i czeską oraz jego promocja na międzynarodowych rynkach turystyki z atrakcyjnymi pakietami turystycznych w zakresie turystyki specjalistycznej, weekendowej i kulturowej.

3. Dla realizacji ww. celu zakłada się ponadto realizację zadań, wynikających z ustaleń zawartych w obowiązujących, podstawowych dokumentach planowania strategicznego i przestrzennego, opracowanych dla poziomu wojewódzkiego i subregionalnego, a w tym takich, jak:

- 1) promowanie regionu jako atrakcyjnego miejsca dla uprawiania turystyki, w tym Parku Kulturowego Dolina Pałaców i Ogrodów i produktów uzdrowiskowych;
- 2) wspieranie lokalnych inicjatyw na rzecz rozwoju turystyki oraz realizacja działań służących rozwojowi infrastruktury turystycznej;
- 3) rozbudowa jednolitego dla całego regionu systemu informacji turystycznej;
- 4) rewitalizacja istniejących, szczególnie atrakcyjnych pod względem krajoznawczym i widokowym linii kolejowych oraz tworzenie nowych tras turystycznych na podstawie inwentaryzacji krajoznawczej;

- 5) inicjowanie przeprowadzania cyklicznych badań jakościowych i ilościowych rozwoju sektora turystyki;
- 6) utworzenia regionalnego centrum szkolenia kadr dla turystyki wraz z zapleczem infrastruktury szkoleniowej.
- 7) tworzenie nowych oraz rozwój istniejących centrów wystawienniczych i kongresowych;
- 8) wspieranie ekspozycji prywatnych zbiorów muzealnych oraz tworzenia muzealnych izb regionalnych; (1-8 za SRWD)
- 9) rozwój turystyki biznesowej
- 10) poprawa dostępności Regionu poprzez: rozwój infrastruktury turystycznej, służącej integracji ośrodków turystyczno-wypoczynkowych z ich otoczeniem, rozbudowie zewnętrznych i wewnętrznych powiązań komunikacyjnych o znaczeniu turystycznym oraz rewitalizacji i kompleksowemu zagospodarowaniu ponadlokalnych szlaków turystycznych; ; (9-10 za PZWD)
- 11) rozwój sieciowych produktów turystycznych
- 12) eksploracja nowych rynków krajowych i zagranicznych dla wzrostu ruchu turystycznego i pozyskania turystów;
- 13) podnoszenie kwalifikacji kadr turystycznych i współpraca ze środowiskiem naukowym na rzecz dopasowania kwalifikacji przyszłych kadr turystycznych do nowych wymogów;
- 14) wspieranie rozwoju organizacji turystycznych;
- 15) integrowanie wydarzeń kulturalnych i sportowych pod kątem tworzenia atrakcyjnej oferty turystycznej Regionu; (11-15 za SKRAJ)
- 16) podniesienie jakości i konkurencyjność usług turystycznych z wprowadzeniem zintegrowanego systemu informacji i promocji turystycznej dla całej Kotliny Jeleniogórskiej i rejonu Gór Izerskich;
- 17) opracowanie i realizacja programu zintegrowanego systemu transportu pasażerskiego w ramach rozwiniętej i oferta produktów turystycznych;
- 18) opracowanie długookresowej koncepcji rozwoju turystyki na obszarze Kotliny Jeleniogórskiej, Karkonoszy i Gór Izerskich,
- 19) utworzenie klastra turystycznego w Regionie;
- 20) utworzenie centrum rozrywki i edukacji w oparciu o tradycje i zasoby regionalne; (16-20 za SRMJG)

6.4. ROZWÓJ ROLNICTWA I PRZETWÓRSTWA ROLNEGO ORAZ LEŚNICTWA

1. Jednym z podstawowych celów zrównoważonego rozwoju Regionu w ramach tworzonego ładu gospodarczego jest rozwój rolnictwa z przetwórstwem i leśnictwa.

2. Głównymi kierunkami działań dla realizacji ww. celu są:

- 1) wspieranie wielofunkcyjnego rozwoju wsi ze szczególnym naciskiem na rozwój ich funkcji turystycznych i usługowych dla podniesienia poziomu życia ludności wiejskiej i rozwoju form jej pozarolniczej działalności, w tym różnych form pracy nieetatowej, związanej z nowymi możliwościami komunikowania się;
- 2) inicjowanie i wspieranie działań zmierzających do restrukturyzacji rolnictwa indywidualnego, m.in. poprzez promowanie rozwoju gospodarstw ekologicznych, agroturystycznych i specjalistycznych oraz tworzenia grup producenckich;
- 3) przeprowadzenie modernizacji gospodarstw rolnych i przygotowanie ich do konkurencji na rynku europejskim z dostosowaniem wielkości gospodarstw i ich możliwości produkcyjnych do nowych warunków ekonomicznych;
- 4) upowszechnianie form produkcji o dużej pracochłonności w małych gospodarstwach rolnych (m.in. takich jak warzywnictwo, szkółkarstwo, zielarstwo, sadownictwo, ogrodnictwo ekologiczne itp.);
- 5) wzmocnienie roli zakładów przetwórstwa drzewnego;
- 6) wprowadzanie dolesień na gruntach sąsiadujących z kompleksami leśnymi i o niskiej bonitacji.

3. Dla realizacji ww. celu zakłada się ponadto realizację zadań, wynikających z ustaleń zawartych w obowiązujących, podstawowych dokumentach planowania strategicznego i przestrzennego, opracowanych dla poziomu wojewódzkiego i subregionalnego, a w tym takich, jak:

- 1) wspieranie działań rolno-środowiskowych, szczególnie w obszarach cennych przyrodniczo i krajobrazowo;
- 2) promowanie inwestycji umożliwiających wzrost wydajności i efektywności energetycznej w produkcji rolno-spożywczej wraz z ograniczaniem emisji: (1-2 za SRWD)

7. CELE I ZADANIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU W RAMACH ŁADU INSTYTUCJONALNEGO

7.1. ROZWÓJ PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ I WDRAŻANIE IDEI WIELOSEKTOROWEGO PARTNERSTWA

1. Jednym z podstawowych celów zrównoważonego rozwoju Regionu w ramach budowania ładu instytucjonalnego obok doskonalenia form funkcjonowania władz samorządowych jest budowa lokalnego społeczeństwa obywatelskiego i związanych z tym mechanizmów partnerstwa.

2. Głównymi kierunkami działań dla realizacji ww. celu są:

- 1) rozbudowa Forum Obywatelskiego „Partnerstwo dla Regionu Karkonoskiego” oraz rozwijanie i doskonalenie form jego działania dla wzmocnienia instytucjonalnych, prawnych i materialnych warunków udziału obywateli, grup społecznych i organizacji pozarządowych w procesie planowania, podejmowania decyzji i realizacji zadań zrównoważonego rozwoju w całym obszarze Regionu;
- 2) instytucjonalne wzmocnienie Forum poprzez zorganizowanie stale funkcjonujących forów problemowych lub warsztatów oraz Sekretariatu Forum;
- 3) umożliwienie pełnego dostępu obywateli do informacji o stanie środowiska przyrodniczego, kulturowego oraz programowaniu i planowaniu rozwoju przestrzennego i społeczno-gospodarczego Regionu;
- 4) ożywienie lokalnych wspólnot oraz aktywizacji ich członków do współpracy i działania na rzecz zrównoważonego rozwoju w swoim obszarze działania i w Regionie ;
- 5) poszerzanie wiedzy o Regionie i problemach jego rozwoju poprzez m. in. inicjowanie projektów badawczych;
- 6) promowanie dobrych praktyk krajowych i zza granicy, związanych z budową społeczeństwa obywatelskiego i rozwojem partycypacji społecznej;
- 7) organizowanie debat publicznych dla dyskusowania ważnych problemów rozwoju Regionu przy stosowaniu zasady konsensusu w formułowaniu konstruktywnych propozycji ich rozwiązywania.

3. Dla realizacji ww. celu zakłada się ponadto realizację zadań, wynikających z ustaleń zawartych w obowiązujących, podstawowych dokumentach planowania strategicznego i przestrzennego, opracowanych dla poziomu wojewódzkiego i subregionalnego, a w tym takich, jak:

- 1) kształtowanie postaw społecznych i gospodarczych, tożsamości regionalnej, a także wzmocnianie więzi wspólnotowych i aktywności obywatelskiej mieszkańców regionu, w tym edukacja obywatelska dzieci i młodzieży;
- 2) rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego i dialogu społecznego, w tym monitorowanie i diagnoza procesów oraz zjawisk społecznych oraz wspieranie działań obywatelskich m.in. poprzez tworzenie budżetu partycypacyjnego,
- 3) aktywizacja podmiotów w realizacji działań służących rozwojowi Regionu oraz wykorzystywanie w tym celu partnerstwa publiczno-prywatnego, publiczno-publicznego i publiczno-społecznego społeczno-prywatnego;
- 4) zwiększenie roli sektora pozarządowego oraz organizacji pracodawców w przejmowaniu zadań publicznych i budowaniu gospodarki społecznej jako uzupełnienie głównego nurtu gospodarki i rynku pracy w Regionie; (1-4 za SRWD)

7.2. EDUKACJA NA RZECZ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

1. Jednym z podstawowych celów zrównoważonego rozwoju Regionu w ramach budowania ładu instytucjonalnego jest jak najszersze upowszechnianie zróżnicowanych form edukacji dla zrównoważonego rozwoju.

2. Głównymi kierunkami działań dla realizacji ww. celu są:

- 1) promowanie idei zawartych w inicjatywie ONZ, ustanawiającej „Dekadę edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju” oraz w „Strategii edukacji dla zrównoważonego rozwoju Europejskiej Komisji Gospodarczej” przy dostosowaniu rekomendowanych w nich działań NZ do warunków i specyfiki Regionu;
- 2) wykorzystanie dokonań i doświadczeń jeleniogórskiego ośrodka naukowego w kreowaniu tych działań, w tym zwłaszcza jeleniogórskiego Wydziału Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu jako ogólnopolskiego koordynatora edukacji dla zrównoważonego rozwoju na poziomie szkolnictwa wyższego;
- 3) przeniesienie doświadczeń szkół wyższych w zakresie edukacji dla zrównoważonego rozwoju na poziom średni i podstawowy;
- 4) prowadzenie edukacji ekologicznej w ramach poszczególnych grup i sekcji Forum Obywatelskiego, a w tym edukacji ekologicznej, społecznej i ekonomicznej w ramach rozwijanych „Ekoforum” i „Forum Gospodarczego” oraz utworzenie Forum Społecznego;
- 5) utworzenie regionalnych centrów edukacji ekologicznej, społecznej i ekonomicznej.

3. Dla realizacji ww. celu zakłada się ponadto realizację zadań, wynikających z ustaleń zawartych w obowiązujących, podstawowych dokumentach planowania strategicznego i przestrzennego, opracowanych dla poziomu wojewódzkiego i subregionalnego, a w tym takich, jak:

- 1) podnoszenie świadomości społecznej i edukacji z zakresu ochrony środowiska kulturowego;
 - 2) działania na rzecz kształtowania postaw etycznych i społecznych oraz zwiększenia wiedzy na temat zagrożeń;
- (1-4 za SRWD)

7.3. BUDOWA SYSTEMÓW CYFRYZACJI I MONITOROWANIE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

1. Jednym z podstawowych celów zrównoważonego rozwoju Regionu w ramach budowania ładu instytucjonalnego jest zbudowanie systemu stałego monitoringu zmian w stanie środowiska przyrodniczego, kulturowego, zagospodarowania przestrzennego oraz rozwoju społecznego i gospodarczego a także zmian w sferze instytucjonalnej.

2. Głównymi kierunkami działań dla realizacji ww. celu są:

- 1) uruchomienie Karkonoskiego Obserwatorium Zrównoważonego Rozwoju, prowadzonego w ramach wybranej filii szkół wyższych, działających w Jeleniej Górze lub działalności wybranego stowarzyszenia lub fundacji, przy uzyskaniu finansowo-organizacyjnych podstaw jego stabilnego funkcjonowania;
- 2) wyselekcjonowanie zestawu wskaźników dla monitorowania zrównoważonego rozwoju Regionu oraz zaprojektowanie powiązań w/w zestawu z celami jego rozwoju, wskazanymi w „Tezach” oraz zapisanymi w dokumentach planowania strategicznego gmin i powiatów Regionu;
- 3) stałe upowszechnienie wyników monitoringu zarówno wśród władz samorządowych, organizacji pozarządowych, szkołach i uczelniach oraz w lokalnych społecznościach.

3. Dla realizacji ww. celu zakłada się ponadto realizację zadań, wynikających z ustaleń zawartych w obowiązujących, podstawowych dokumentach planowania strategicznego i przestrzennego, opracowanych dla poziomu wojewódzkiego i subregionalnego, a w tym takich, jak:

- 1) zwiększenie dostępu do informacji ważnych dla obywateli Regionu w sferze publicznej przy wykorzystywaniu postępów w cyfryzacji, rozbudowie i udostępnienia informacji instytucji publicznych;
 - 2) budowa systemów obsługujących zintegrowane produkty turystyczne;
 - 3) wykształcenie kadry instytucji publicznych zdolnej do udostępniania, zarządzania i administrowania e-usługami;
- (1-3 za SRWD)

7.4. WSPÓŁPRACA ZE STRONĄ CZESKĄ

1. Jednym z podstawowych celów zrównoważonego rozwoju Regionu w ramach budowania ładu instytucjonalnego, związanych ze specyfiką jego położenia na pograniczu polsko-czeskiego jest intensyfikacja wielosektorowej i wielopoziomowej współpracy instytucji, organizacji oraz mieszkańców obu części Regionu na rzecz wypracowania wspólnego Programu Zrównoważonego Rozwoju.

2. Głównymi kierunkami działań dla realizacji ww. celu są:

- 1) wszechstronna promocja oraz przeprowadzenie społecznych konsultacji w polskiej części Regionu „Strategii rozwoju Karkonoszy” oraz przeprowadzenie społecznych konsultacji w czeskiej części Regionu „Tez Karkonoskich - koncepcji zrównoważonego rozwoju Regionu Karkonoskiego”;
- 3) opracowanie wspólnej „Strategii zrównoważonego rozwoju Regionu Karkonoskiego”, określającej zarówno cele, kierunki działań jak i wybrane projekty rozwojowe i opracowanej dla potrzeb Związku Gmin Karkonoskich, czeskiego Związku Miast i Miejscowości Karkonoskich oraz władz samorządowych obu części Regionu;
- 4) przeprowadzenie konsultacji i opiniowania wspólnego „Strategii” po obu stronach granicy oraz uzyskanie akceptacji władz samorządowych na szczeblu gmin (miejscowości) oraz województw (krajów) dla ww dokumentu jako zestawu rekomendacji dla planowania rozwoju przestrzennego i społeczno-gospodarczego w/w jednostek;
- 5) przeprowadzenie analiz i konsultacji dotyczących oceny możliwości wykorzystania „Strategii” jako podstawy dla opracowania „Planu zrównoważonego rozwoju Regionu Karkonoskiego” – wielkoskalowego, kompleksowego projektu rozwojowego dla tego transgranicznego regionu, wspomaganego przez fundusze rozwojowe Polski, Czech i UE;
- 6) rozeznanie możliwości i zakresu wsparcia dla działań w ww. zakresie przez dolnośląsko-czeskie Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej „Novum”;
- 7) okresowe przeglądy efektów wielosektorowej współpracy instytucji i organizacji działających w całym Regionie dla wypracowania wniosków, dotyczących doskonalenia praktyk w tym zakresie oraz wskazywania „dobrych przykładów” i inicjowania nowych rozwiązań;
- 8) wzajemna, stała wymiana informacji o postępach w integracji ochrony przyrody i krajobrazu oraz zabytków, w rozwoju przestrzennym, społecznym i gospodarczym Regionu po obu stronach granicy;
- 9) doskonalenie i rozbudowa wspólnego systemu stale aktualizowanej informacji o ofercie turystycznej całego Regionu oraz utworzenie w tym celu Karkonoskiej Agencji Informacyjnej;
- 10) powołanie do życia polsko-czeskiego Sejmiku Karkonoskiego, działającego pod egidą Związku Gmin Karkonoskich i Związku Miast i Gmin Karkonosze.

7.5. PROGRAM WDRAŻANIA „TEZ KARKONOSKICH II - ZARYSU STRATEGII ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU REGIONU”

1. Jednym z podstawowych celów zrównoważonego rozwoju Regionu w ramach budowania ładu instytucjonalnego jest określenie programu wdrażania „Tez II” przez Towarzystwo Karkonoskie, Forum Obywatelskie „Partnerstwo dla Regionu Karkonoskiego”, Związek Gmin Karkonoskich, władze samorządowe Regionu oraz zainteresowane organizacje gospodarcze i pozarządowe z jego terenu.

2. Głównymi kierunkami działań dla realizacji ww. celu są:

- 1) wszechstronna promocja oraz przeprowadzenie społecznych konsultacji „Tez II” oraz sukcesywnie przeprowadzana aktualizacja tego dokumentu i jego dostosowywanie do zmieniających się potrzeb;
- 2) przeprowadzenie zaopiniowania „Tez II” przez samorządy powiatów, miast i gmin Regionu oraz Zarząd Województwa, dotyczącego m.in. zakresu oraz możliwości i sposobów wprowadzenia zawartych w nich rekomendacji do aktualizowanych strategii rozwoju i studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania

przestrzennego gmin oraz do planu zagospodarowania przestrzennego Jeleniogórskiego Obszaru Funkcjonalnego;

- 3) uzgodnienie podstaw formalno-prawnych i finansowo-organizacyjnych oraz zakresu opracowanych wspólnie ze stroną czeską w I etapie „Strategii zrównoważonego rozwoju Regionu Karkonoskiego”, a w II – „Planu zrównoważonego rozwoju Regionu” ze wskazaniem zestawu projektów rozwojowych;
- 4) przekazanie „Strategii” i „Planu” samorządom lokalnym i regionalnym obu części Regionu oraz innym zainteresowanym stronom dla wprowadzenia zawartych w nim rekomendacji do strategii rozwoju, studiów, koncepcji i programów rozwojowych;
- 5) utworzenie jednostki organizacyjnej dla zarządzania w/w projektami powierzenie związanych z tym zadań wybranemu podmiotowi;
- 7) zintegrowanie gminnych komisji urbanistyczno-architektonicznych i rad doradczych, działających w Regionie dla spójnego opiniowania opracowywanych w jego obszarze dokumentów planistycznych;
- 8) opracowanie systemu stałego monitoringu realizacji „Strategii” i „Planu” oraz przeprowadzenie okresowych ocen stanu ich realizacji;
- 9) promocja w/w opracowań jako modelowych przykładów wielosektorowej, transgranicznej współpracy polsko-czeskiej.

*Dokument opracowali
w ramach Zespołu Koordynacyjnego Forum Obywatelskiego
„Partnerstwo dla Regionu Karkonoskiego”:
Janusz Korzeń (Towarzystwo Karkonoskie)
i Witold Szczudłowski (Związek Gmin Karkonoskich)
we współpracy z Tadeuszem Borysem
i Marianem Kachniarzem
z Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu,*

Bukowiec, we wrześniu 2015 r.

CZĘŚĆ II

ZINTEGROWANA STRATEGIA ROZWOJU REGIONU KARKONOSZY

1. WPROWADZENIE I OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA REGIONU KARKONOSKIEGO

1. „Zintegrowana strategia rozwoju Regionu Karkonoszy” służy ukierunkowaniu rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego karkonoskich gmin po stronie czeskiej i składa się z 4 części:

- analizy sytuacyjnej (obejmującej takie zagadnienia jak: podstawowa charakterystyka regionu, ludność, gospodarka i rynek pracy, turystyka, transport, usługi publiczne i infrastruktura techniczna oraz zasoby naturalne i środowisko);
- analizy SWOT (obejmującej w nieco innym ujęciu wskazane wyżej problemy, tj. położenie, wizerunek i zarządzanie w regionie, infrastrukturę i usługi publiczne, gospodarkę i zasoby ludzkie, ludność i spójność społeczną, środowisko i turystykę);
- części projektowej (obejmującej wstęp i metodykę, wizję rozwoju Regionu, określenie problemów w zakresie rozwoju, cele ogólne i szczegółowe, obszary priorytetowe i działania oraz zestawienie zaproponowanych działań i interwencji);
- części implementacyjnej (obejmującej katalog projektów i plan działania).

Strategia została opracowana na zlecenie Związku Miast i Gmin Karkonosze przez firmę konsultingową SPF Group z Usti nad Łabą w 2012 r. Jej zasadnicze elementy, wchodzące w skład części projektowej, tj. wizję rozwoju Regionu, cele ogólne i szczegółowe oraz wybrane, zaproponowane w Strategii działania i interwencje, a także fragmenty części implementacyjnej. Wyboru ww. działań dokonano ze względu na ich ukierunkowanie na współpracę ze stroną polską lub na poprawę jej poziomu oraz ze względu na charakter interesujących inspiracji, jakie zarysowano przy określeniu niektórych z nich. Przedstawia się poniżej przy wykorzystaniu wyciągu ze Strategii, przetłumaczonego na język polski przez ZMiGK (z wprowadzeniem numeracji poszczególnych akapitów dla ułatwienia w korzystaniu z tego dokumentu).

2. Zawarte w Strategii rekomendacje dotyczą wyodrębnionego w obszarze północnych Czech Regionu Turystycznego Karkonosze. Tworzy go zwarta jednostka przestrzenna, obejmująca cały masyw czeskiej części Karkonoszy, najbardziej znanego pasma górskiego w Republice Czeskiej, który ma w odróżnieniu od jego polskiej części inną strukturę i jest przede wszystkim bardziej rozległy. Gminy wchodzące w skład Regionu leżą na terenie dwóch województw (Krajów Kralowohradeckiego i Libereckiego) oraz trzech powiatów (Trutnov, Semily i Jablonec nad Nisou). Znajduje się tu łącznie 65 gmin (w tym 40 gmin członkowskich ZMiGK), które zajmują powierzchnię 1183,4 km² i które w 2011 r. zamieszkiwało 106, 5 tys. mieszkańców. Działo tu w tym okresie ok. 8 tys. podmiotów gospodarczych.

3. Zasadniczą część obszaru obejmuje Karkonoski Narodni Park (KRNP), a głównymi ośrodkami turystyczno-wypoczynkowymi są Harrachov, Rokytnice nad Jizerou, Špindlerův Mlýn, Pec pod Sněžkou i Janské Lázně. W 2011 r. znajdowały się tu obiekty zbiorowego zakwaterowania o łącznej pojemności 36,7 tys. miejsc (liczba ta jest o kilka tysięcy wyższa, bowiem w statystykach nie ujęto miejsc w kwaterach prywatnych). Ww. ośrodki dysponują rozwiniętą infrastrukturą dla różnych form wypoczynku i rekreacji w sezonie letnim i rozbudowaną bazą dla uprawiania narciarstwa zjazdowego i biegowego

POŁOŻENIE CZESKIEJ CZĘŚCI REGIONU KARKONOSKIEGO JAKO REGIONU TURYSTYCZNEGO KARKONOSZE

2. WIZJA ROZWOJU REGIONU

1. Wizja rozwoju Karkonoszy do roku 2030 jest pomyślana jako ogólny opis docelowego stanu Regionu w tym horyzoncie czasowym. (...) Wizja podsumowana jest w postaci krótkiego sloganu (motta), a następnie opracowana została w w podziale na pięć filarów.

2.1. MOTTO I MARKA KARKONOSZE

(...) Motto wizji to: **Karkonosze – wyjątkowe z wyglądu, przyjazne w kontakcie**

2. Karkonosze „wyjątkowe z wyglądu“ to wizja Regionu jedyne w swoim rodzaju już na pierwszy rzut oka. Zakłada się, że ogólną znajomość Karkonoszy mają wszyscy obywatele, zakładana jest także wewnętrzna i zewnętrzna tożsamość tego regionu. Karkonosze są albo mają warunki do stania się – w skali Republiki Czeskiej i Europy Środkowej – jedynymi w swoim rodzaju, pod wieloma względami: wyjątkowo wysokimi, wyjątkowo „zielonymi”, wyjątkowymi pod względem różnorodności przyrody, wyjątkowymi pod względem turystycznym. Poczucie wyjątkowości Regionu powinni mieć odwiedzający go goście i mieszkańcy Karkonoszy.

3. Karkonosze „przyjazne w kontakcie“ sugerują, że chodzi o Region atrakcyjny dla mieszkańców, odwiedzających go gości i inwestorów również na „drugi rzut oka”, z wzajemną empatią i troską ich wszystkich. Karkonosze są albo mają warunki do stania się przyjaznymi pod względem zdrowego i zrównoważonego otoczenia urbanistycznego i przyrodniczego, udogodnień publicznych, stabilności społecznej, zadowalającej oferty miejsc pracy i usług. Zgodnie z tym mottem zadaniem wszystkich partnerów działających w regionie jest budowanie i wzmacnianie marki Karkonoszy w kraju i za granicą.

2.2. FILARY WIZJI I ICH OPIS

Specyfikacja wizji rozwoju Regionu (została wskazana) w pięciu obszarach reprezentujących podstawowe tematy, które są kluczowe dla przyszłego rozwoju regionu. Są to (omówione poniżej jej podstawowe filary, które) sugerują stan docelowy sytuacji społeczno-gospodarczej w Regionie z punktu widzenia wszystkich grup docelowych ujętych w Strategii (głównie mieszkańców, a także odwiedzających i inwestorów) z uwzględnieniem trwałości osiągniętych wyników.

SKUTECZNIE ZARZĄDZANY REGION

1. Karkonosze staną się Regionem, w którym równowaga rozwoju gospodarczego, spójności społecznej i jakości środowiska będzie realizowana w praktyce, w którym wyrażenie „zrównoważony rozwój” jest nie tylko banałem, ale podstawową i już na pierwszy rzut oka widoczną zasadą leżącą u podstaw codziennych działań.
2. W Karkonoszach będą istniały grupy robocze i platformy dyskusyjne skupiające ludzi aktywnych, zainteresowanych rozwojem Regionu, lokalne podmioty, lokalnych patriotów, i in. interesariuszy w poszczególnych obszarach rozwoju. Poszczególne podmioty (w tym podmioty prywatne) będą identyfikować się z priorytetami tego rozwoju, będą zdolne do pozytywnej współpracy i osiągania konsensusu i wzięcia na siebie odpowiedzialności za stabilny rozwój Regionu.
3. Na poziomie formalnym regionalną platformą rozwoju będzie organizacja (np. stowarzyszenie osób prawnych) obejmująca gminy miejskie i wiejskie, województwa, KRNP, przedstawiciele sektora biznesowego itp. W organizacji będą reprezentowane również ważne podmioty odpowiedzialne za rozwój regionalny po polskiej stronie Karkonoszy. Co więcej, współpraca transgraniczna samorządów i innych podmiotów z partnerami po stronie polskiej będzie również odbywać się na płaszczyźnie nieformalnej, spontanicznie. Na potrzeby tej współpracy nie tylko poszczególne podmioty ze sfery rozwoju regionalnego, ale cała ludność Karkonoszy będzie posiadała odpowiednie umiejętności językowe zarówno jeśli chodzi o język angielski i niemiecki, jak i polski.
4. Karkonosze będą bezpiecznym Regionem dla swoich mieszkańców, odwiedzających i innych zainteresowanych stron (przedsiębiorców itp.).
5. Tożsamość Karkonoszy będzie oparta na unikatowych tradycjach kulturowych sięgających korzeniami odległej jak i niedawnej historii. Działania kulturalne, a także turystyczne i gospodarcze (muzea, wystawy, wykłady, fora dyskusyjne, działalność społeczna, tradycyjna produkcja, atrakcje turystyczne itp.) Regionu będą między innymi nawiązywać do tradycji polsko-czeskiego i czesko-niemieckiego współistnienia (historycznie mniej lub bardziej harmonijnego). Karkonosze staną się w Republice Czeskiej wiodącym Regionem w zakresie konstruktywnego rozliczenia się z przeszłością i pozytywnego nawiązywania do tradycji historycznych.

DOINWESTOWANY REGION

1. Karkonosze będą Regionem o wysokim poziomie (pod względem zakresu, jakości i dostępności) usług oferowanych mieszkańcom, turystom, przedsiębiorcom. Będzie to miało pozytywny wpływ na poczucie związku z Regionem tych grup.
2. Region będzie połączony autostradami lub drogami szybkiego ruchu z Pragą i Wrocławiem. Zostanie utworzona regionalna infrastruktura dla bezpiecznego i sprawnego transportu drogowego, rowerów i ruchu pieszego, tj. sieć dróg klasy I, II i III, ścieżek rowerowych (na odcinkach, gdzie jest to niezbędne ze względów bezpieczeństwa lub intensywności ruchu rowerowego) i dróg dla pieszych (chodniki, ścieżki turystyczne). W Karkonoszach będzie funkcjonować, w ramach zrównoważonej mobilności, zintegrowany system transportu publicznego.
3. Karkonosze będą również wyposażone w infrastrukturę z zakresu energetyki, telekomunikacji i technologii informatycznych (nowoczesna infrastruktura komunikacyjna). Region będzie, w ramach możliwości, samowystarczalny pod względem energetycznym.

4. Karkonosze zostaną wyposażone w usługi publiczne dla różnych grup ludności, zwłaszcza w sieć wysokiej jakości szkół podstawowych, kilka szkół ponadpodstawowych i szeroką gamę usług dla rosnącej grupy seniorów. Dobre przedszkola i szkoły podstawowe będą łatwo dostępne także dla mieszkańców mniejszych miejscowości, będą stanowić ośrodki nie tylko edukacji, ale także życia społecznego i kulturalnego. Filarem edukacji staną się dobre szkoły ponadpodstawowe z bogatą ofertą wielu kierunków nauczania, uzupełnione przez uczelnie wyższe w regionie lub w pobliżu. W Karkonoszach będzie istnieć co najmniej jedna szkoła wielojęzyczna niemiecko-czeska i jedna polsko-czeska.

5. Przedstawiciele Regionu będą dążyć do utrzymania istniejących lub stworzenia nowych filii uczelni wyższych w największych miastach Karkonoszy i ich przedgórza. Atrakcyjność regionu jako miejsca do mieszkania nie będzie wynikać wyłącznie ze względu na obecność „natury, czystego powietrza i wzgórz tuż za rogami”. Atrakcyjne będzie także środowisko miejskie – a więc przestrzenie publiczne. W Karkonoszach dojdzie do częściowego, stopniowego przekształcenia „drugich mieszkań” na mieszkania stałe. Część ludności, która zakupi tu domek letniskowy lub mieszkanie apartamentowe, przeprowadzi się więc później w Karkonosze na stałe lub na większą część roku.

ZIELONY REGION

1. Tradycje kulturalne i specyfika Karkonoszy oraz ich bogactwo przyrodnicze będą, jako podstawowa wartość długofalowego istnienia regionu, odpowiednio chronione i użytkowane. Urbanistyczny rozwój osiedli będzie przebiegać w sposób planowy i z poszanowaniem lokalnego krajobrazu i przyrody, a także specyfiki i tradycji kulturowych, i nie będzie ingerować w naturalną atrakcyjność obszaru.

2. Na terenie Regionu będzie konsekwentnie i systematycznie regulowany rozwój przestrzenny (szczególnie za pomocą narzędzi planowania przestrzennego), zwłaszcza w odniesieniu do lokalizowania nowych przedsięwzięć i budowy nowych obiektów poza istniejącym terenem zabudowanym. Pierwszeństwo przed zabudowywaniem nowych obszarów będą miały renowacje lub przebudowy istniejących budynków, inwestycje na terenach zabudowanych i istniejących działek budowlanych.

3. Na części terytorium Karkonoszy o priorytet ochrony przyrody i krajobrazu nadal będzie dbać KRNP z uzgodnionym i uznanym podziałem na strefy, który będzie jednym z narzędzi służących zachowaniu walorów przyrodniczych i atrakcyjności obszaru. Zasoby naturalne Karkonoszy wykorzystywane będą ostrożnie i odpowiedzialnie, ze świadomością, że nadmierne wykorzystanie może doprowadzić do ich degradacji i wyczerpania, a w ostatecznym rozrachunku także do obniżenia atrakcyjności obszaru dla mieszkańców i turystów.

4. Karkonosze wśród czeskich regionów będą miały ekskluzywną pozycję w zakresie rozwoju „zielonych technologii” i staną się, w ramach Republice Czeskiej jednym z motorów inteligentnych „zielonych” rozwiązań.

TWÓRCZY REGION

1. W rozwoju gospodarczym Regionu będą preferowane długofalowo zrównoważone projekty biznesowe przynoszące korzyści całej społeczności oraz działania gospodarcze nie zakłócające spójności społecznej (lub wzmacniające ją) oraz wspierające równowagę jego walorów przyrodniczych. Na terenie Regionu zostanie rozszerzona lokalna produkcja artykułów żywnościowych i rzemieślniczych w powiązaniu z turystyką. Będzie działać regionalna certyfikacja produktów i usług, niektóre z nich będą również uwzględnione w krajowych i międzynarodowych systemach certyfikacji.

2. Karkonosze będą miały wysokiej jakości potencjał ludzki, oparty o dobrą znajomość języków (angielskiego, niemieckiego, polskiego) oraz umiejętności zawodowe i techniczne. Na terenie Regionu będą żyć i prowadzić działalność także ludzie posiadający znajomość tradycyjnych branż produkcyjnych (rolnictwa, rzemiosła itp.).

3. W Karkonoszach znajdują się także możliwości zatrudnienia w ramach pracy „na odległość”, pracy chałupniczej itp., na przykład w ramach centrów usług wspólnych (doradztwa gospodarczego, finansowego, prawnego, call center itp.). Produkcja przemysłowa obejmować będzie również branże o wyższej wartości dodanej (zwłaszcza

produkcyjne), w przeciwieństwie do zagłębi i regionów peryferyjnych. W Regionie znajdzie się kilka małych „centrów doskonałości”, generujących innowacje, proporcjonalnie do jego w dużej mierze potencjału wiejskiego.

REGION TURYSTYCZNY

1. Rozwój turystyki w Karkonoszach będzie przebiegać w sposób długofalowo zrównoważony, nie tylko pod względem wpływu na środowisko przyrodnicze, ale także z punktu widzenia utrzymania atrakcyjności regionu dla turystów. Karkonosze odejdą od istniejącego obecnie modelu rozwoju zakładającego (przynajmniej w odniesieniu do największych ośrodków) utworzenie tuzinkowego „wesołego miasteczka” opartego na zwiększaniu wydajności, koncentracji obiektów turystycznych i liczby odwiedzających. Wręcz przeciwnie – Karkonosze będą Regionem unikatowym pod względem przyrodniczym i kulturalnym, oferującym swoje naturalne, miejscowo specyficzne atrakcje uzupełnione o wysokiej jakości usługi. Staną się Regionem o bardzo pozytywnym wizerunku na poziomie krajowym i międzynarodowym.

2. Unikatowymi atrakcjami Karkonoszy będą przede wszystkim atrakcje przyrodnicze („żywy podręcznik” rozwoju gór /Ziemi /przyrody ożywionej w różnych okresach), warunki do aktywnego wypoczynku (jazdy na nartach i innych sportów) i bardzo zróżnicowana kultura i historia związane z harmonijnym współistnieniem wielu warstw społecznych i narodowości, a także człowieka i natury.

3. Karkonosze będą w zakresie turystyki oferować kilka znanych w kraju, ew. w skali międzynarodowej produktów turystycznych, bazujących na wyjątkowych atrakcjach i doświadczeniach kulturalnych i historycznych, a także atrakcjach sportowych i przyrodniczych. Oferta produktów turystycznych, sportowych, społeczno-kulturalnych będzie całoroczna. Zachowają swoją pozycję lidera wśród destynacji narciarskich w Republice Czeskiej (dla wszystkich form narciarstwa, w tym form alternatywnych z uwzględnieniem zasad ochrony przyrody i krajobrazu) i wzmocnią swoją rolę w pozostałych formach turystyki (jakościowego rozwoju, nowych usług dodatkowych w ramach istniejącej infrastruktury, wydłużenia silnego zimowego i słabszego letniego sezonu na wiosnę i jesień). Częścią atrakcyjności tego obszaru będzie fakt, że istnieje tu Park Narodowy, Rezerwat Biosfery i inne formy ochrony obszarowej.

4. Usługi dla turystów w Regionie będą certyfikowane (najlepiej w ramach jednego z istniejących systemów certyfikacji), a informacja o tym będzie przekazywana podczas działań marketingowych i będą wysokiej jakości. Świadczyć je będzie wyszkolony, wykształcony i przyjazny personel. Pracownicy branży turystycznej będą posiadać dobre umiejętności językowe (w językach angielskim, niemieckim, polskim, ew. rosyjskim).

5. Na potrzeby turystyki Karkonosze będą miały niezbędną infrastrukturę podstawową i towarzyszącą (sportowo-rekreacyjną, kulturalno-rekreacyjną, zdrowotno-rekreacyjną, w tym uzdrowiskową), zarówno w miejscach skoncentrowanego ruchu turystycznego, jak i – proporcjonalnie – w innych lokalizacjach. Region będą odwiedzać głównie przedstawiciele średniej i wyższej klasy średniej z wysokim udziałem powtórnych wizyt, co jednak nie znaczy, że Karkonosze będą miejscem tylko dla tych grup osób. Region będzie popularny przede wszystkim wśród turystów krajowych i z bliskiej zagranicy – z pobliskich regionów Polski i Niemiec.

3. CELE OGÓLNE I SZCZEGÓŁOWE STRATEGII

W poniższej tabeli sformułowane są cele Strategii. Poziomowi obszarów problemowych /obszarów priorytetowych odpowiadają ogólne cele strategii, poziomowi głównych problemów /działań odpowiadają cele szczegółowe.

CELE OGÓLNE	CELE SZCZEGÓŁOWE
1. Poprawa dostępności transportowej i komunikacyjnej oraz skomunikowanie Regionu	1.1. Przyspieszenie i usprawnienie połączenia regionu z główną siecią dróg oraz poprawa stanu dróg regionalnych 1.2. Modernizacja sieci kolejowej oraz zwiększenie znaczenia przyjaznych środowisku form transportu 1.3. Poprawa dostępności turystycznej karkonoskich ośrodków i ich łącz

	telekomunikacyjnych oraz zwiększenie znaczenia transportu lotniczego w regionie
2. Stabilizacja wyposażenia Regionu w usługi publiczne oraz usprawnienie zarządzania, w tym włączenie różnych podmiotów	2.1. Koordynacja działań poszczególnych podmiotów rozwoju regionalnego 2.2. Zabezpieczenie pod względem architektonicznym i urbanistycznym jakościowego, trwałego i zrównoważonego rozwoju osiedli miejskich i wiejskich 2.3. Przeciwdziałanie pogorszeniu stanu udogodnień publicznych i dostępności podstawowych usług publicznych, zwłaszcza w mniejszych miejscowościach 2.4. Modyfikacja oferty pomocy i opieki społecznej w kierunku zgodnym z rzeczywistymi potrzebami ich klientów na terenie danego obszaru oraz zapewnienie koordynacji działań poszczególnych świadczeniodawców 2.5. Odpowiedni udział w zabezpieczeniu usług zdrowotnych odpowiedniej jakości pod względem kompletności, dostępności, potrzebnego personelu i sprzętu
3. Zwiększenie wydajności i stabilności regionalnej gospodarki i rynku pracy oraz wzmocnienie potencjału ludzkiego	3.1. Poprawa edukacji oraz zwiększenie umiejętności mieszkańców i ich szansy na rynku pracy 3.2. Zapewnienie współpracy podmiotów regionalnych przy rozwoju gospodarki oraz wspólny lobbing na rzecz potrzeb gospodarczych Regionu na zewnątrz 3.3. Podniesienie prestiżu i znaczenia lokalnych produktów i usług w lokalnej gospodarce
4. Wzmocnienie potencjału turystycznego Regionu i zapewnienie jego długoterminowego, zrównoważonego rozwoju	4.1. Poprawienie jakości i rozszerzenie zakresu usług turystycznych w Regionie jako całości, z uwzględnieniem szczególnych potrzeb obszarów turystycznych 4.2. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji (umiejętności) pracowników sektora usług turystycznych 4.3. Wzmocnienie efektów działań marketingowych oraz tworzenie pozytywnego wizerunku Karkonoszy 4.4. Wzmocnienie współpracy i poziomu zaufania między głównymi podmiotami w turystyce
5. Zapewnienie odpowiedniego wykorzystania zasobów naturalnych obszaru oraz odpowiedniego stanu środowiska w szerokim tego słowa znaczeniu	5.1. Zapewnienie trwałego, zrównoważonego rozwoju urbanistycznego i architektonicznego miejscowości z poszanowaniem wymogów dot. ochrony środowiska i urbanistyczno-architektonicznych 5.2. Wzmocnienie pozycji Parku Narodowego jako gwaranta ochrony cennych siedlisk przyrodniczych przeciwdziałającego działaniom ukierunkowanym na ograniczone, krótkoterminowe korzyści 5.3. Racjonalne korzystanie z zasobów naturalnych w celu zmniejszenia obciążenia środowiska naturalnego i poprawy wizerunku obszaru jako „zielonego” obszaru 5.4. Wspieranie rozwoju gmin położonych na omawianym obszarze w celu zapobieżenia ich wyludnieniu i związanemu z tym ograniczaniu działalności gospodarczej z negatywnym bezpośrednim wpływem na utrzymanie (stabilność) krajobrazu

4. OBSZARY PRIORYTETOWE I DZIAŁANIA

Realizacja wybranych celów ogólnych i szczegółowych jest uzależniona od wdrożenia szeregu działań. Ich propozycja została opracowana w niniejszym rozdziale, na trzech poziomach, w zależności od stopnia abstrakcji /konkretności:

- obszary priorytetowe (odpowiadające na problemowe obszary, a dokładniej realizujące cele ogólne);
- działania (odpowiadające na główne problemy, a dokładniej realizujące cele szczegółowe);

- czynności (odpowiadające na problemy cząstkowe) realizujące poszczególne działania.

OBSZAR PRIORYTETOWY	DZIAŁANIA
1. Transport, dostępność transportowa, telekomunikacja	1.1. Modernizacja dalekobieżnej i regionalnej sieci dróg 1.2. Rewitalizacja kolei i rozwój przyjaznych dla środowiska form transportu 1.3. Inne rodzaje transportu
2. Spójność społeczna i usługi publiczne	2.1. Zabezpieczenie instytucjonalne rozwoju regionalnego 2.2. Służby i usługi publiczne 2.3. Pomoc i opieka społeczna 2.4. Opieka zdrowotna
3. Gospodarka i zasoby ludzkie	3.1. Zasoby ludzkie, edukacja i rynek pracy 3.2. Zabezpieczenie organizacyjne rozwoju gospodarczego 3.3. Produkcja regionalna i rynek regionalny
4. Turystyka	4.1. Integracja oferty usług w turystyce 4.2. Jakość usług i zasoby ludzkie w turystyce 4.3. Marketing turystyki 4.4. Współpraca podmiotów działających w turystyce
5. Środowisko i zasoby naturalne	5.1. Koordynacja planowania przestrzennego 5.2. Środowisko naturalne 5.3. Korzystanie z zasobów naturalnych 5.4. Środowisko w gminach

4.1. WYBRANE DZIAŁANIA W OBSZARZE PRIORYTETOWYM TRANSPORT, DOSTĘPNOŚĆ TRANSPORTOWA, TELEKOMUNIKACJA

- Uregulowanie kwestii majątkowych i planistyczne przygotowanie trasy D11/R11 przez Královec na terenie gmin;
- Nieformalne, ew. także formalne (w postaci członkostwa) włączenie Związku Miast i Gmin Karkonosze w działania stowarzyszenia na rzecz budowy D11/R11 i R35;
- Lobbing na rzecz budowy głównej sieci dróg w Regionie na poziomie krajowym (inwestorskim) i międzynarodowym (...;
- Poprawa jakości i poszerzenie zakresu transportu publicznego w celach turystycznych (w sezonie letnim i zimowym) zwłaszcza w ramach trzech obszarów turystycznych (Karkonosze Zachodnie, Środkowe i Wschodnie) oraz obniżenie /likwidacja barier w transporcie publicznym;
- Starania dot. ustanowienia bezpośrednich połączeń kolejowych na perspektywicznych kierunkach (Trutnov – Vrchlábí i in.), zachowanie i rozwój transgranicznego transportu kolejowego (Harrachov, Královec);
- Wspieranie poprawy powiązań intermodalnych (wspólnych węzłów transportu kolejowego i autobusowego, powiązania też ze skibusami i cyklobusami, także powiązania urbanistycznego z usługami, ośrodkami informacji itp.);
- Uwzględnienie rozwoju lotniska we Vrchlábí w dokumentach planowania przestrzennego;
- Centralna koordynacja parkowania odwiedzających w ramach trzech obszarów turystycznych Karkonoszy;
- Łączenie ośrodków narciarskich w ramach obszarów turystycznych (zgodnie z planem ochrony KRNAP) za pomocą budowy nowych kolei linowych i wyciągów narciarskich, modyfikacji nartostrad i istniejących dróg narciarskich, łączenia ośrodków i schronisk turystycznych.

4.2. WYBRANE DZIAŁANIA W OBSZARZE PRIORYTETOWYM SPÓJNOŚĆ SPOŁECZNA I USŁUGI PUBLICZNE

- Ustanowienie i rozwój nieformalnego partnerstwa (z możliwością sformalizowanej struktury), zabezpieczającego regionalny rozwój na bazie współpracy samorządu wojewódzkiego i gminnego, sektora biznesowego i pozarządowego oraz organów administracji państwowej działających w Regionie oraz po polskiej stronie Karkonoszy;
- Stosowanie zatwierdzonej Strategii w działaniach na rzecz rozwoju oraz uwzględnienie jej priorytetów (powiązanie) na poziomie planowania przestrzennego i w procesach decyzyjnych;

- Poszerzenie zakresu działalności ZMiGK tak, żeby obok wspierania rozwoju turystyki kompleksowo zabezpieczał także realizację długofalowej i kompleksowej strategii rozwoju Regionu, w tym realizację wynikających z niej poszczególnych zadań;
- Opracowywanie (przez ZMiGK) własnych analiz sektorowych i branżowych oraz badań i koncepcji dla Regionu;
- Wspieranie Pogotowia Górskiego Republiki Czeskiej jako partnera Pogotowia Ratunkowego Kraju Kralowohradeckiego (...) w celu wykonywania prac ratowniczych w terenie górskim (...).

4.3. WYBRANE DZIAŁANIA W OBSZARZE PRIORYTETOWYM GOSPODARKA I ZASOBY LUDZKIE

- Stworzenie platformy dyskusyjnej (grupy roboczej itp.) na rzecz współpracy szkół, izb gospodarczych, przedsiębiorców i urzędów pracy w zakresie rynku pracy, rozwoju gospodarki regionalnej i zasobów ludzkich) i regularna działalność tej platformy;
- Zdefiniowanie pozycji regionu w stosunku do kluczowych kwestii jego gospodarczej przyszłości (rozwoju turystyki, przemysłu, rolnictwa itd.) oraz w stosunku do poziomu ogólnokrajowego i do przedsiębiorców z siedzibą poza regionem i w odniesieniu do ochrony przyrody i krajobrazu (zgodnie z planem ochrony KRMAP), osiągnięcie regionalnego konsensusu i jego wdrożenie;
- Czesko-polska współpraca w zakresie lokalnego rozwoju gospodarczego (nieformalna platforma stymulująca współpracę izb gospodarczych i poszczególnych przedsiębiorców);
- Rozwój innowacyjnych usług dla przedsiębiorców ze strony województwa (usług specjalistycznych i doradczych prowadzonych na najwyższym poziomie i przez wybitnych specjalistów, seminariów dla przedsiębiorców, zrozumiałych informacji, serwisu technologicznego, wsparcia materiałowego, marketingu, designu, itp.);
- Rozwój innowacji, szczególnie w zakresie „zielonych technologii” przyjaznych dla środowiska (ich preferowanie w przypadku własnej działalności gmin, przyciąganie inwestorów wykorzystujących takie technologie w sferze przemysłu i usług);
- Wspieranie efektywnego i przyjaznego wykorzystania potencjału naturalnego regionu (gruntów rolnych, lasów, potencjału wodnego i energetycznego, surowców naturalnych itp.);
- Włączenie lokalnych firm w działalność na rzecz rozwoju regionu w szerokim kontekście (nie tylko w zakresie gospodarki i rynku pracy, ale też kultury, edukacji, ochrony środowiska itd.)
- Podjęcie inicjatywy legislacyjnej mającej na celu podwyższenie dochodów gmin o niskiej gęstości zaludnienia i/lub leżących na terenie wielko-powierzchniowych obszarów objętych szczególną ochroną w ramach dystrybucji środków budżetowych z podatków lub innych narzędzi (np. za pośrednictwem województw, Związku Gmin Republiki Czeskiej).

4.4. WYBRANE DZIAŁANIA W OBSZARZE PRIORYTETOWYM TURYSTYKA

- Tworzenie regionalnych, rejonowych i lokalnych produktów turystycznych i ich skoordynowane wsparcie marketingowe na poziomie lokalnym, rejonowym i regionalnym;
- Poprawa dostępności komunikacyjnej Regionu i połączeń między ośrodkami narciarskimi i turystycznymi przy wykorzystaniu nowoczesnych i przyjaznych ekologicznie form transportu;
- Dokończenie budowy zimowych kompleksów w ramach rejonów turystycznych, które będą konkurencyjne z porównywalnymi kompleksami w krajach alpejskich (przy zachowaniu ograniczeń wynikających z istnienia KRMAP);
- Branding Regionu w celu stworzenia mocnej marki turystycznej i wizerunku Karkonoszy
- Tworzenie wzajemnie powiązanych średniookresowych koncepcji marketingowych i strategii na terenie Regionu oraz w jego rejonach turystycznych (...);
- Realizacja kampanii informacyjnych, zorientowanych na działania (systematyczne działania medialne informujące opinię publiczną zarówno o realnej sytuacji w zakresie oferty turystycznej w poszczególnych miejscach, rejonach i całym regionie, jak i warunkach i możliwościach korzystania z niej);

- Dokończenie budowy funkcjonalnego systemu organizacji i zarządzania turystyką na poziomie regionalnym, rejonowym i lokalnym (...) – ustalenie optymalnej osobowości prawnej, rozszerzenie liczby włączonych podmiotów, profesjonalizacja działań agencji destylacji;
- Stworzenie systemu współpracy transgranicznej z polskimi partnerami w zakresie rozwoju turystyki (wspólnych projektów infrastrukturalnych, wspólnego finansowanie działań transgranicznych, wspólnego marketingu).

4.5. WYBRANE DZIAŁANIA W OBSZARZE PRIORYTETOWYM ŚRODOWISKO I ZASOBY NATURALNE

- Preferowanie rozwoju zabudowy w ramach obecnie istniejących terenów zabudowanych, w tym przemysłowych, zamiast inwestowania na obszarach dotąd niezabudowanych (przy poszanowaniu ograniczeń i zasad wynikających z planów zagospodarowania przestrzennego), preferowanie tradycyjnej architektury i technologii budowlanych, innowacyjnych budowli, wkomponowywanie obiektów użyteczności publicznej w nową zabudowę;
- Organizowanie konkursów przy sporządzaniu opracowań i planów urbanistycznych i architektonicznych w przypadku ważnych projektów inwestycyjnych;
- Wstępne omawianie ważnych projektów rozwojowych w gronie specjalistów (renomowanych urbanistów i architektów, przedstawicieli KRNP itp.) oraz z udziałem opinii publicznej (sektora biznesowego i pozarządowego i mieszkańców) z wykorzystaniem szeroko kolportowanych informacji nt. przygotowywanych planów (projektów) z możliwym dużym wpływem na środowisko, krajobraz i tradycyjną architekturę;
- Wspieranie odpowiednich form rozwoju turystyki i minimalizacja wywołanych negatywnych efektów dla środowiska (np. nie zagęszczania zabudowy lub redukcji podstawowych usług przewozowych itp. w zależności od lokalnych warunków);
- Przygotowanie scenariusza na wypadek ewentualnych wpływów zmian klimatycznych na dotychczasowe działania na terenie obszaru (warunków klimatycznych dla sportów zimowych, szczególnie narciarstwa zjazdowego);
- Ochrona bilansu wodnego na terenie Regionu poprzez ograniczanie nadmiernego lub nieodpowiedniego pod względem miejsca czy sezonu wykorzystania zasobów wodnych (np. do sztucznego naśnieżania kompleksów narciarskich);
- Wykorzystanie biomasy jako odnawialnego źródła energii pod warunkiem odpowiedniego stopnia eksploatacji lasów (...);
- Wykorzystanie innych odnawialnych źródeł energii (słonecznej, wodnej, wiatrowej) z uwzględnieniem zachowania zasobów wodnych, ziemi rolnej, charakteru krajobrazu i ochrony bioróżnorodności.

5. CZĘŚĆ IMPLEMENTACYJNA

1. Część wdrożeniowa stanowi opis metod i procedur umożliwiających pomyślną realizację priorytetów i działań zdefiniowanych w części projektowej i obejmuje przede wszystkim:

- propozycję zestawu projektów bazującego na katalogu projektów, stworzonym na jego podstawie 1–2 letnim planie działania (listy ważnych propozycji projektowych, przeznaczonych do realizacji w najbliższych latach, aktualizowanej następnie 2–4 x rocznie);
- propozycję dotyczącą harmonogramu planowania realizacji i monitorowania wdrażania Strategii.

2. Strategia przygotowana została na 8 lat (dla) horyzontu priorytetów, działań i projektów oraz 20 lat w odniesieniu do horyzontu wizji. Jako horyzont priorytetów, działań i projektów wybrany został rok 2020, ponieważ ten rok jest czasowo zgodny z końcem następnego okresu programowania polityki spójności UE, który ograniczony jest latami 2014–2020. Strategia powinna zostać zatwierdzona przez Zarząd Związku Miast i Gmin Karkonosze (Radę) oraz rady gmin członkowskich Związku (...).

5.1. PODZIAŁ KOMPETENCJI

1. Część strategiczna dokumentu Karkonosze przygotowana została z uwzględnieniem kompetencji i możliwości ZMiGK, które są często o wiele mniejsze (bardziej ograniczone) niż rzeczywiste potrzeby Regionu. Z tego względu Strategia obejmuje różne typy interwencji (bezpośrednie i pośrednie), których realizacja wymaga innego podejścia. (...) Za jej realizację odpowiadają następujące podmioty:

- organy ZMiGK (szczególnie Zarząd ZMiGK) jako podmioty politycznego, decydujące o działaniach i interwencjach Związku i zatwierdzające wybrane działania i interwencje;
- grupa sterująca (...), realizująca decyzje operacyjne i zalecenia przy wdrażaniu Strategii (...);
- managerowie ZMiGK odpowiedzialni za zarządzanie Strategią (...);
- organizacje włączone do działań (...) i realizatorzy poszczególnych strategicznych propozycji projektowych (w tym partnerzy po polskiej stronie) (...).

2. Grupa sterująca jest głównym podmiotem na poziomie operacyjnym realizacji Strategii. W stosunku do ZMiGK ma głos rekomendujący i przed rozpoczęciem wdrażania Strategii powinna uzyskać od niego formalny mandat i status oraz musi jej zostać powierzone wykonywanie działań operacyjnych związanych z fazą wdrożeniową. Zadaniem grupy sterującej jest:

- bieżące monitorowanie realizacji Strategii;
- wydawanie rekomendacji dla Zarządu ZMiGK;
- powierzanie zadań managerom wykonawczym oraz kontrola realizacji tych zadań (...);
- aktualizacja planu działania (wylimitowanie zrealizowanych lub odrzuconych projektów i uzupełnienie o nowe);
- kontakty z partnerami, realizatorami projektów, itp.

5.2 OCENA I MONITORING

1. Monitoring Strategii stanowi niezbędne narzędzie służące kontroli stopnia i jakości realizacji celów w niej ustanowionych. Jako podstawa monitorowania realizacji celów została wybrana metoda wskaźnikowa, która za pomocą z góry ustalonych wskaźników rejestruje zmiany osiągnięte w trakcie wdrażania Strategii, mierzy więc także stopień wdrożenia „sukces” tego dokumentu (...). Lista poszczególnych wskaźników na poziomie wyników zawarta jest w opisie poszczególnych działań w części projektowej Strategii.

2. Dysponując ww. danymi jest można wyciągnąć wnioski służące ocenie realizacji Strategii. Stopień realizacji poszczególnych celów (za pośrednictwem odpowiednich wskaźników) można co do zasady oceniać na trzech poziomach:

- cel jest realizowany (obserwowany trend wartości wskaźników i ich jakość wskazuje, że udaje się realizować cele, do czego przyczyniają się interwencje Strategii);
- cel jest realizowany częściowo (obserwowany trend wartości wskaźników i ich jakość wskazuje, że cele są realizowane częściowo, a więc tylko w niektórych, cząstkowych działaniach lub tylko w niektórych częściach regionu, itp. (...));
- cel nie jest realizowany (obserwowany trend wartości wskaźników i ich jakość wskazuje, że cele nie są realizowane, nawet przy interwencjach (wprowadzanych w ramach Strategii)).

3. W celu zaangażowania poszczególnych podmiotów oraz opinii publicznej w realizację Strategii skorzystać należy z następujących narzędzi:

- publikowanie przez dłuższy okres jej finalnej wersji na stronie internetowej ZMiGK oraz sukcesywne zamieszczanie informacji nt jej realizacji;
- udzielanie informacji za pośrednictwem mediów (konferencje prasowe, informacje prasowe, publikowanie informacji w drukowanych czasopismach);
- konsultacje społeczne odnoszące się do przygotowania najważniejszych propozycji projektowych, wraz z bezpośrednim zaproszeniem szerszego kręgu przedstawicieli środowiska zawodowego, którego dana propozycja może dotyczyć jak również możliwość nieskrępowanego udziału w nich wszystkich zainteresowanych mieszkańców (...);

- bieżąca współpraca zainteresowanych stron przy przygotowywaniu i realizacji poszczególnych projektów (...);
- spotkania koordynacyjne z przedstawicielami organizacji z polskiej części Karkonoszy, dotyczące zarówno koordynacji wdrażania strategii po obu stronach granicy, jak i koordynacji związanych z przygotowaniem i realizacją poszczególnych propozycji projektowych;
- badania wśród mieszkańców i przedsiębiorców, przydatne także dla pozyskania opinii nt. innych, dodatkowych potrzeb podmiotów z obszaru regionu.

5.3. AKTUALIZOWANIE STRATEGII

Aktualizację Strategii należy przeprowadzić przed upływem jej horyzontu czasowego, w przypadku, gdy dojdzie do zasadniczych zmian w otoczeniu (zmiany makroekonomiczne, zasadnicze zmiany w polityce gospodarczej lub socjalnej państwa lub UE, itp.) lub też gdy konieczna stanie się modyfikacja celów strategicznych. Aktualizacja Strategii, w przypadku zaistnienia takiej potrzeby, powinna być dokonana w okresie do roku 2020 najwyżej raz – na przykład w połowie okresu jej obowiązywania.

*Strategię sporządziła firma SPF Group, v.o.s.
Ústí nad Labem we wrześniu 2012 r.*

*Informację o Strategii opracował
Janusz Korzeń (Towarzystwo Karkonoskie)
Bukowiec, we wrześniu 2015 r.*